

Iisus Hristos, Vița euharistică și martirică și Sfinții mucenici Brâncoveni, mlădițele Mântuitorului, icoană în tempera pictată de Ioan Popa, 80x60 cm, dedicată temei anului omagial 2014 în Biserica Ortodoxă Română și o ofrandă adusă artei brâncovenești. A fost expusă în cadrul Simpozionului Internațional "Icoana nouă", Muzeul Cotroceni, 2014.

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Strigătul din Eternitate al Martirilor

1. Strigătul către Dumnezeu

Sfântul Ioan Teologul, fiind răpit cu duhul în cer, a văzut în mâna lui Hristos o carte cu șapte pecetei. După exegeți, cartea cuprinde istoria întregului univers. Nimeni în afară de Mielul lui Dumnezeu n-a putut deschide pecetea cărții. Când Mielul a deschis pecetea a cincea, Ioan a văzut *sub jertfelnic sufletele celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia care au dat-o. Și strigau cu glas mare și ziceau: Până când, Stăpâne sfinte și adevărate, nu vei judeca și nu vei răzbuna sângele nostru, față de cei ce locuiesc pe pământ?* (Apocalipsa 6, 9-10).

Mielul este Cel ce S-a jertfit pentru noi și a cărui jertfă se reactualizează la Sfânta Liturghie. La Sfânta Liturghie sunt prezente și cetele mucenicilor din toate vremurile. Când oficiem Proscomidia, îi pomenim pe mucenici. Printre ei sunt prezenți Sfinții Martiri Brâncoveni.

Biserica Ortodoxă Română a dedicat anul 2014 Sfintei Euharistii și Sfinților Martiri Brâncoveni. În Sfânta Euharistie se jertfește Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii¹, iar din cele nouă cete prezente la jertfa cea nesângeroasă face parte și *Constantin Brâncoveanu cu fiii săi și toți sfinții mucenici*². În mod special, împlinindu-se 300 de ani de la martiriul lor, li se acordă o cinstitie aparte în acest an.

Jertfa Euharistică nu este numai o închipuire a jertfei Domnului, pentru că, la Liturghie, nu vedem doar o pâine înjunghiată, ci pe *Însuși Mielul lui Dumnezeu, Cel ce, prin înjunghierea Sa, ridică păcatele lumii*³. În clipa sfințirii, se săvârșește jertfa, așa că nu este doar o închipuire sau un simbol al jertfei Domnului, ci o jertfă adevărată. Ceea ce se jertfește nu e pâinea, ci *Însuși Trupul lui Hristos, iar jertfa Mielului lui Dumnezeu e una singură, adică cea adusă o dată pe cruce*⁴.

După ce jertfa s-a săvârșit, ne rugăm Însuși Mielului Celui jertfit ca darurile primite, pregătite încă la proscomidie, să-și facă efectul asupra celor pe care i-am pomenit. Celor adormiți să le dea odihnă dimpreună cu sfinții, iar pe cei vii să-i facă părtași ospățului Euharistic și să le dăruiască cele de trebuință.

În ce-i privește pe sfinți, începând cu Maica Domnului, pentru ei se aduce această *slujbă cuvântătoare* ca mulțumire lui Dumnezeu și ca aceștia să ne ajute cu rugăciunile lor. Între sfinții mucenici se găesc și Martirii Brâncoveni pe care-i comemorăm.

Conform descoperirii Sfântului Ioan Teologul, sufletele lor se află sub jertfelnicul cel din cer. Mai mult, ei conversează cu Dumnezeu. Pentru jertfa lor și a altor mucenici, Dumnezeu ne privește cu drag. Care este dialogul Sfântului Constantin Brâncoveanu cu Dumnezeu, ne putem doar imagina...

În pragul muceniei, însă, cuvântul de îmbărbătare pe care l-a adresat fiilor săi l-au păstrat cronicarii. Iată cum redă *Cronica Bălăcenilor* acest cuvânt: *Fiii mei, fiii mei! Iată, toate aouștile și orice alta am pierdut. Să nu ne pierdem încă sufletele; Stați tari, bărbătește, dragii mei, și nu băgați seamă la moarte. Privești la Hristos, Mântuitorul nostru, câte au răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară au murit! Credeți tare în aceasta și nu vă mișcați din credința pravoslavnică pentru viața și lumea acesta! Aduceți-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeală, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărți de Hristos; că nu sunt vrednice muncile și nevoile acestea de aici spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acuma, dară o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre*⁵.

Sfântul Mucenic Constantin Brâncoveanu rămâne cea mai cutremurătoare personalitate a trecutului nostru zbuciumat⁶. După referatul Scripturii, el se roagă lui Dumnezeu pentru noi, cei care n-avem tăria lui de caracter și nu suntem în stare să-L mărturisim pe Hristos Dumnezeu ca și el. Dar, în același timp, rămâne pentru noi și modelul absolut de jertfă de sine, care stăruie cât vor fi veacurile ca îndreptar moral al poporului nostru, o pildă uriașă de neatarnare și libertate, de stăpânire de sine, fără frică în fața morții⁷.

Când ne pregătim pentru Sfânta Liturghie și oficiem Proscomidia, a cincea miridă pe care o așezăm în stânga Sfântului Agneț este întru cinstea și pomenirea Sfântului întâi Mucenic și Arhidiacon Ștefan, a Sfinților Mari Mucenici Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie Izvorătorul de Mir,

¹ Liturghier, EIBMBOR, București, 2012, p. 149.

² Ibidem, p. 121.

³ Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și despre Viața în Hristos*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1989, p. 78.

⁴ Ibidem, p. 79.

⁵ Sfinții români și apărători ai legii strămoșești, EIBMBOR, București, 1987 p. 635.

⁶ Ioan Alexandru, *Iubirea de Patrie*, Editura Eminescu, București, 1985, p. 85.

⁷ Ibidem, p. 86.

DIN SUMAR:

– Despre sfârșitul "Erelor" istorice – **ALEXANDRU NEMOIANU**... (p. 3)

– Eveniment muzical de excepție – **Pr. STELIAN IONAȘCU**. (p. 3)

– Simpozionul internațional

"Euharistie, Spovedanie, Martiriu" – **VALENTIN VESA**.... (p. 4)

– Maica Gavriila Papaianis

și ecumenismul spiritual – **VALENTIN VESA**..... (p. 5)

– Cuibul Vulturului ceresc sau

o altfel de "Carte a construcției" – **Pr. JUSTIN TIRA**..... (p. 5)

– Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

în iconografia răsăriteană – **MARCEL MUNTEAN**..... (p. 6)

– Cuviosul Siluan Athonitul - "adierea de vânt lin"

a Domnului – **PROTOS. VISARION PAȘCA**..... (p. 6)

– Ora de religie... – **Pr. MARIAN SIDON**..... (p. 7)

Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Mina și Ioan cel Nou, a Sfinților Mucenici Serghie și Vah, Ioan Valahul și Oprea, Constantin Brâncoveanu cu fiii săi și a tuturor sfinților mucenici...⁸.

Sfânta Liturghie este reactualizarea Jertfei mântuitoare de pe Golgota, iar, după sfințirea darurilor, Îl avem de față pe Însuși Mielul cel jertfit; deci luându-L de aici înainte, ca pe un mijlocitor și având cu sine pe Mângâietorul, dăm glas cererilor noastre către Dumnezeu de o mai bună și o mai sigură nădejde. Ne rugăm ca darurile primite să-și facă efectul asupra celor pe care i-am pomenit la Proscomidie⁹.

L-am pomenit și pe Sfântul Constantin Brâncoveanu și pe fiii săi, pe care-i avem rugători către Dumnezeu. Sfinții s-au unit cu Hristos și s-au sfințit printr-Însul, găsindu-se în jurul slavei dumnezeiești și putând să ne ajute prin rugăciunile lor. Aducând miride întru cinstea și pomenirea lor, aceasta vine în folosul sau sprijinul nostru, ca și pomenirile din rugăciunile ce se fac la icoanele lor¹⁰.

Sigur că în locul central al Proscomidiei este Sfântul Agneț, care, la sfințire, devine Trupul Domnului, și toată aducerea darurilor se săvârșește întru pomenirea Domnului Hristos și vestește moartea Lui. Dar cele ce continuă a se face prin proscomidirea de miride pentru pomenirea sfinților și a credincioșilor vii și răposați, își găsesc temeiul tot în faptul amintirii morții Domnului, care a fost pentru noi pricinuitoarea tuturor bunătăților. În consecință, aceste pomeniri au caracterul, pe de o parte, ale unor acte sau manifestări de mulțumire sau recunoștință față de Dumnezeu, iar, pe de altă parte, de cerere și rugăciune¹¹.

În mulțimea nenumărată de sfinți care participă la Liturghie sunt prezenți și sfinții martiri Brâncoveni. Ei strigă către Dumnezeu. Ei se roagă pentru noi, urmașii lor. Ei îi prezintă bunului Dumnezeu toate necazurile cu care este încercat acest popor. Ei îl iubesc pe Hristos, pentru Care și-au dat viața și îi iubesc implicit și pe semenii lor. Iubirea desăvârșită pe care o au realizează unirea și asemănarea deplină cu Hristos. Această iubire, spune Mitropolitul Nicolae Mladin, s-a arătat în mucenici mai tare decât moartea și în ceilalți sfinți mai tare decât toate ispitele și greutățile vieții. Ea e cu adevărat iubirea din tot sufletul, din tot cugetul, din toată inima, din toate puterile. Ea transformă întreaga ființă într-o flacără pură a iubirii¹².

Sfinții au ajuns la această măsură, făcând parte din Biserică. Despărțit de Biserică, omul nu poate ajunge sfânt. Sfântul are o înflăcărată dragoste față de Biserică întreagă și o dezinteresată și devotată slujire a ei, pe de altă parte, o dragoste efectivă față de aproapele și de orice creatură. Printr-un aspect al iubirii, el îmbrățișează Biserica, întrucât ea este întregul „trup”, din care face și el parte; prin celălalt aspect al ei, el îmbrățișează pe fiecare credincios, întrucât este împreună cu el membru al Bisericii, și pe fiecare om, pe fiecare creatură, întrucât e făptura lui Dumnezeu și poartă pecetea chipului Lui¹³.

La Liturghie, în jurul lui Hristos sunt prezenți Sfinții și întreaga creștinătate. Este prezentă Biserica triumfătoare și Biserica luptătoare. Sfinții se roagă pentru noi, cei ce suntem încă pe cale. Și în mod concret, cum anul acesta este dedicat Sfintei Liturghii și Sfinților Martiri Brâncoveni, mucenicii Brâncoveni se roagă pentru noi. Liturghia ortodoxă, spune Părintele Ioan Bria, are un profund caracter mistagogic și eclezial, Liturghia nu este un simplu cadru emoțional și estetic, și nici numai aspectul ceremonial culminant al Euharistiei, ci este marea restituire și reprezentare simbolică a icoanei mântuirii. Ea însăși pregătește și afirmă ceea ce se produce în Euharistie, ca o expresie cultică a conținutului dogmei. Liturghia este însăși Biserica în actul ei de mulțumire comună¹⁴.

Faptul că la Liturghie este prezentă atât Biserica triumfătoare, cât și cea luptătoare, l-a demonstrat minunat Dumnezeu. Într-o iarnă grea, sâmbăta, când un preot din Grecia avea planificată Sfânta Liturghie, s-a apucat foarte greu de liturghisit. Era numai el și cântărețul. Marea

i-a fost mirarea când, peste puțin timp, a văzut că au ajuns în biserică episcopi, preoți, monahi, monahii și mulți credincioși. Cei mai mulți și-au luat locurile în strănile din dreapta și din stânga și au început să cânte dumnezeiește, încât a uitat și de frig și de singurătate și au devenit toți ca o flacără... În sfârșit, a deschis sfintele uși..., și n-a mai văzut pe nimeni¹⁵. Fusesse prezentă Biserica triumfătoare.

Știm că sfinții se roagă la Liturghie pentru noi, că Martirii Brâncoveni strigă către Dumnezeu pentru noi.

2. Strigătul către noi

Martirii Brâncoveni, însă, după ce-i prezintă lui Dumnezeu necazurile noastre, ne comunică voia lui Dumnezeu în ce ne privește pe noi. Și nu numai voia lui Dumnezeu, ci și îndemnul lor, care au trăit după voia lui Dumnezeu.

Ei au pus în practică întru totul Cuvântul lui Hristos, pe care Domnul ne invită și pe noi să-l împlinim: Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri (Matei 10, 32-33).

Ei, chiar dacă și-au riscat viața, nu L-au trădat pe Hristos. Era conștient Brâncoveanu de valorile ce le au alte țări, căci era un european cultivat, dar Ortodoxia părinților săi le întrecea pe toate. Ni-l închipuim spunându-ne: Rămâne Patria,

rămân părinții, viitorul este al Patriei, al celor ce au fii și părinți, al celor care viețuiesc prezentul, trăind sau murind, că și cei morți sunt temelia unei Patrii, și cei care nu mai sunt rămân, depun mărturie pentru Patrie, pentru acest pământ a cărui ravnă și destinație este transfigurarea, iluminarea și spiritualizarea, chiar de s-ar cutremura munții și s-ar muta în inima mării¹⁶.

Nu-i era ușor, chiar dacă viața din palatele de pe Dâmbovița și din Târgoviște era îmbelșugată, primejdia pândeia la tot pasul. Dar rămâne neșarmurită încrederea în Dumnezeu. Relatează Nicolae Iorga că viața ce se ducea în aceste ziduri era o viață tragică, dacă se gândește cineva la greutățile de cârmuire și de plată la „amestecăturile” tănuite cu creștinii nemți sau ruși, la dușmăniile de familie pentru casa domnească, și, mai ales, la nesiguranța zilei de mâine, în care putea să cadă din cer mazilirea și moartea. Dar se credea în Dumnezeu și, fără a sta cu mâinile încrucișate, lăsa grija aceasta mai mult Lui, Celui Atotștiutor și Atotputernic¹⁷. Și tainic ne-ar zice Brâncoveanu: mie mi-a fost greu, dar mi-am pus nădejdea în Dumnezeu, voi de ce n-o faceți?

N-o facem pentru că nu ne putem urca la înălțimea lui. El a fost unic. Și nu numai pentru români, ci pentru întreaga creștinătate. Pe bună dreptate, Nicolae Steinhardt scrie că: Brâncoveanu este cea mai shakespeareană dramă din câte au fost vreodată în lumea toată. E un caz unic pe plan mondial, de nu – aș zice – pe plan cosmic. E de necrezut. Trecerea aceasta a unui mundan (în toată puterea termenului) la sublimul și eroismul cel mai fantastic uluiește și amețește. Vă desfid să-i găsiți perechea; nici în rândurile martirilor din primele veacuri. Nici nu ne dăm seama cine este,

¹⁵ Ștefan Anagnostopoulos, *Explicarea Dumnezeieștii Liturghii*, Editura Bizantină, București, 2005, p. 134.

¹⁶ Ioan Alexandru, *op. cit.*, p. 65

¹⁷ N. Iorga *Evocări Istorice*, Editura Minerva, București, 1983, p. 230

ce înseamnă pentru noi, la ce nivel se ridică¹⁸.

Ne ridicăm dacă îi ascultăm îndemnul și-i urmăm credința. Credință care l-a determinat să moară ca un sfânt. Pentru că zice același autor: Domnitorul muntean după o viață, desigur, mundană și nu lipsită de compromisuri cu imperativele realității, cu necesitățile intricațiilor diplomatice ale momentului, a îndurat cu vitejie grele chinuri fizice și morale pentru a nu se turci, adică a nu-și „pierde fața”, ceea ce înseamnă a nu-și pierde personalitatea, sufletul și omenia; a murit ca un sfânt¹⁹.

Moartea lui mărturisitoare este o muștrare pentru noi care, duși de iureșul valului globalizant, ne putem pierde personalitatea, sufletul și omenia. De personalitatea noastră e legată intrinsec Ortodoxia pe care, dacă o pierdem, suntem înghițiți de valul vremelnicei. Când suntem puși în situația de a ne pierde spiritualitatea, sub nici un cuvânt, când e la adicăteala, nu se admite turcirea. Pilda lui Brâncoveanu este de fapt o stea fixă a vicisitudinilor vieții²⁰.

Grija Sfântului Constantin Brâncoveanu a fost de a sprijini Ortodoxia, care se găsea atunci în grea situație: pe de o parte oprimată de Imperiul Otoman, a cărui stăpânire se întinsese peste cea mai mare parte a lumii ortodoxe din Orientul Apropiat și Balcani, iar, pe de altă parte, suferind asaltul unui prozelitism agresiv, declanșat de emisarii Romei papale și, în mică măsură, chiar de unii reprezentanți ai protestantismului²¹. Nici astăzi Ortodoxia nu se găsește într-o situație mai bună. După modelul lui, sprijinim noi misiunea Bisericii Ortodoxe?

Sfântul Constantin avea conștiința că aparține Bisericii

Ortodoxe Universale și, de aceea, pe lângă jertfele făcute pentru marile ctitorii din țară: Mănăstirile Hurez, Brâncoveni, Mamul și atâtea altele, a găsit mijloace pentru a fi ajutate îndestulător toate Patriarhiile orientale, Ierusalimul fiind cel preferat; apoi Republica Monahală Athos, mănăstirile și bisericile creștine din Turcia, Serbia, Bulgaria și Grecia; și să nu uităm pe acelea din Ardealul nostru, atât de încercat din punct de vedere religios. Pretutindeni au curs din belșug darurile sale, care erau, în același timp, și ale nației românești întregi²². Mai are națiunea astăzi conștiința apartenenței la Ortodoxie și convingerea că trebuie să o apere?

Pe lângă faptul că Sfântul Constantin Brâncoveanu avea o credință puternică și o conștiință trează că aparține Bisericii Ortodoxe, era și un filantrop. De aceea avea o preocupare față de așezămintele sociale. Constantin Brâncoveanu împărțea, spre exemplu, daruri și haine în Joia Mare săracilor, după obiceiul. La fel făcea și Mitropolitul țării, Antim Ivoreanul, care, în Testamentul său din 1716, pomenește de rânduiala milelor ce s-au hotărât să se facă pe an la săraci și la lipsiți din venitul casei. Cu mult timp înainte, se construise deja o bună tradiție în organizarea asistenței sociale prin grija Bisericii sau al domnitorilor²³.

Modul lui de a proceda este o muștrare la adresa multora dintre contemporanii noștri care, bogați fiind, milionari chiar, n-au preocupări filantropice. Este limpede că societatea postmodernă este tot mai egoistă și mercantilă. Unii, puțini la număr, au prea mult, iar majoritatea oamenilor se confruntă cu lipsuri și greutăți.

Poate că unii vor auzi strigătul tainic al Mucenicului Constantin Brâncoveanu și vor încerca să-i urmeze exemplul. Această urmare s-ar concretiza într-o credință tare, dragoste față de Biserică, dragoste față de neam și, mai ales, grijă față de cei necăjiți.

Toate aceste cugetări ni le provoacă anul jubiliar 2014, când se împlinesc trei secole de la martiriul Brâncovenilor, bun prilej, nu numai pentru a-i admira, ci și pentru a le urma pilda. Și, știind că suntem slabi, ne adresăm sfinților mucenici: Martirilor Brâncoveni, rugați-vă lui Hristos Dumnezeu să ne ridice din viața duhovnicească mediocră pe care o ducem!

¹⁸ Nicolae Steinhardt, *365 Întrebări Incomode*, Editura revistei Literatorul, București, 1992, p. 11

¹⁹ N. Steinhardt, *Între viață și cărți*, Polirom, 2010, p. 188

²⁰ *Ibidem*, p. 281

²¹ Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, *Constantin Brâncoveanu – sprijinitor al Ortodoxiei*, în „Sfântul Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, Mărturisitor Jertfelnic și ctitor darnic”, Editura Cuvântul Vieții, București, 2014, p. 277.

²² Prof. Dr. Toma G. Bulat, *Daniile lui Constantin Brâncoveanu către Ortodoxia*, în „Sfântul Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, Mărturisitor Jertfelnic și ctitor darnic”, p. 321.

²³ *Personalitatea lui Constantin Brâncoveanu și activitățile caritative*, în „Sfântul Constantin Brâncoveanu, ocrotitorul Episcopiei Slatinei și Romanaiilor”, Slatina, 2014, p. 557.

⁸ *Liturghier*, EIBMBOR, București, 2012, p. 121.

⁹ Nicolae Cabasila, *op. cit.*, p. 80.

¹⁰ Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Liturghierul explicat*, EIBMBOR, București, 1972, p. 125.

¹¹ *Ibidem*.

¹² + Nicolae Mladin, *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969, p. 325.

¹³ *Ibidem*, p. 327.

¹⁴ Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, EIBMBOR, București, 1981, p. 242.

Tableta lunii noiembrie

Despre sfârșitul „Erelor” istorice

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

Ln cursul istoriei, oamenii au ajuns să numească anume evenimente „ere”. Așa au devenit „ere” administrații politice, perioade dominate de o anumite ideologie, domnii seculare sau pastorale. Evident aceasta este o flagrantă exagerare, dar care, prin folosire, a ajuns să fie acceptată. Dar ce este de subliniat este împrejurarea că sfârșitul acestor „ere” au toate câteva trăsături comune.

În primul rând, însuși faptul că aceste „ere” se sfârșesc, de cele mai multe ori cu mult mai repede decât își imaginau întemeietorii lor, în sine, arată că strădaniile materiale și care țin de lumea asta sunt trecătoare, vremelnice. Conducătorii de orice fel, fie ei laici ori clerici, au importanță nu prin „realizările” lor materiale, ci prin comportamentul lor moral consecvent. Aceasta ar trebui să fie îndemn la permanentă grijă și smerenie. Specială purtare de grijă ar trebui să arate „conducătorii” în vremea sfârșitului administrațiilor respective, cărora le-au stat în frunte.

În acele vremi crepusculare, tot ce este mai bun și ce este mai rău în oamenii, sfinții, colaboratorii care le-au stat în preajma, iese la iveală.

Aceia care au suflet de curtezani, de sicofanți, de hiene, întotdeauna se vor aduna și vor pune la cale „planuri” și proiecte care nu au nimic de a face cu binele comun și totul de a face cu propriul lor interes. Ceea ce este însă liniștitor sta în împrejurarea că niciodată planurile pentru viitor nu fac viitorul. Frumusețea istoriei și garanția libertății omenești stă în faptul că istoria este imprezvizibilă. Dar, oricum, curtezani de care pomeneam procedeză cu planurile lor. Este de reținut că acești indivizi, care mai întotdeauna sunt fără șira spinării, mereu se ascund în spatele unui impersonal și fără față „noi”. Ei alcătuiesc „comisii”, „comitete” și entități paralele care subminează structurile legale și tradiționale. În acele vremi, oamenii de bine, majoritatea semnificativă, trebuie să dovedească tărie morală și trebuie să își facă vocea auzită.

Ca „modus operandi”, acești indivizi fără suflet caută să izoleze pe conducătorul legitim, să îl dezinformeze și, în final, să îl facă irelevant. Toți cei care sunt credincioși conducătorului legitim sunt insultați și calomniați. Dar în același timp, curtezanii se „mănâncă” între ei, pentru o pradă care încă nu este a lor, și astfel se autodistrug. Ca observație de istorie imediată, trebuie scos în evidență că în România actuală s-a întins în tot locul un sistem al cleptocrației (promovarea strictă a interesului personal imediat). Cred că, în bună măsură, aceasta se datorează și împrejurării că stratul tradițional, „sătesc”, a dat înapoi numeric și predominant a devenit „orașenismul” de sorginte mahalagesc-nomad. Acești „nomazi” au lipsă de conflict, agitație, divinație, și tot ei au vocația lipsei de loialitate și de respect pentru rânduială.

Este limpede ca, în asemenea vremi, sfârșit de „eră”, cei care au cel mai mult de suferit sunt cei loiali și cinstiți sufletește. Dar biruința hienelor va fi de foarte scurtă durată și soarta lor a fost întotdeauna cea vestită pentru simbrășii necredincioși ai „viei” (Marcu, 12).

Istoria a dovedit că rămași în memoria colectivă ca exemplu pozitiv au fost cei care au înțeles că viața înseamnă nădejde, credință și dragoste. „Valoarea unui om începe doar în clipa când el este gata să jertfească... pentru convingerile lui morale” (Henning von Trezckow).

Eveniment muzical de excepție

Pr. Stelian Ionașcu

Simpozionul internațional intitulat: „Euharisite, Spovedanie, Martiriu” (3-6 noiembrie 2014) s-a încheiat miercuri seara în Aula Magna a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca cu un concert coral susținut de Corul Catedralei Mitropolitane din municipiu și de către Corul de cameră bărbătesc „Psalmodia Transilvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai”.

Concertul avea să se desfășoare sub impresia primei piese – *Oculus non vidit* de Orlando di Lasso – un motet la 2 voci prin care, parafrazând, auditoriul avea să fie chemat într-un sanctuar al muzicii unde „cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit, și la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El” (I Cor 2, 9). Vocile feminine și cele bărbătești nu doar se împleteau într-o mișcare polifonică, dar și se „prezentau” între ele, lăsând să spună fiecare: „cât de frumos cântă cealaltă voce”.

A urmat un moment special pentru mulți: o primă audiere și oricum o primă audiere națională prin două piese corale din *Oratoriul bizantin de Paști* aparținând lui Paul Constantinescu.

Noutatea constă în faptul că aceste două piese corale sunt din prima variantă a *Oratoriului* (Patimile Domnului), considerată distrusă și redescoperită recent (2001), dar ale cărei sonorități încă nu s-au lăsat auzite într-o prezentare integrală. Râvna, dragostea și priceperea Pr. prof. Vasile Stanciu au dat un semnal cu sonorități hieratice și i au deschis un arc peste timp, de la prima audiere, cu George Enescu la pupitrul, în Ateneul Român pe 3 martie 1946, și până în seara de 5 noiembrie 2014, la Cluj. Cele două piese din Oratoriu: „Iuda, vânzătorul viclean” și „Nimeni, o, să nu fie lipsit” redau atmosfera din Joia Mare a Cinei celei de Taină. „Iuda, vânzătorul viclean” apare ca un personaj, în primul cor, cu obstinație printr-o cvartă mărită melodică („diabolus in musica”), iar a doua piesă, „Nimeni, o, să nu fie lipsit”, trasează îndemnul firesc al unui efort de prezență cu toată ființa la cina euharistică. Dincolo de tematica simpozionului, cele două piese conferă, prin prestația exemplară a Corului Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, imaginea Împărăției cerurilor care începe aici, pe pământ.

„Panis Angelicus” de C. Franck, într-un aranjament de Dan M. Goia, pune în valoare corala bărbătească ce acompaniază linia melodică, susținută solistic de către Arhid. drd. Sorin Marcu și Diac. drd. Daniel Frumos.

Vocile bărbătești preiau - prin aranjamentul oferit de Dan M. Goia - și acompaniamentul orchestral din varianta originală, ceea ce ne determină să afirmăm că piesa este o „ofrandă” a capella, în care coriștii cu instrumente nefăcute de mână omenească aduc „ceva” din muzica îngerilor.

A urmat două piese din creația lui Gheorghe Dima, două pricisne reprezentative de chinonic, alese special de dirijor în vederea întregirii tematicii Simpozionului: „Mărturisii-vă Dom-

nului” și „Paharul mântuirii”. Prima piesă vine cu determinare în întâmpinarea auditoriului, mărturisirea ca Taină a Pocăinței, fiind un act de îndreptare după ce ai greșit. Dinamica piesei și punerea în valoare a textului arată măiestria cu care compozitorul Gheorghe Dima a înțeles rolul pricisnei în cult, dar și a dirijorului, căruia i-a revenit rolul de a contura temele melodice și a atrage atenția prin gesturi concise la dinamica și interpretarea cea mai potrivită momentelor de cadență și dezvoltare tematică.

„Paharul mântuirii” aduce o sonoritate echilibrată cu acorduri susținute intens de partida bassului. Atrage atenția incipitul tematic pe salt de terță, regăsit și în tradiția muzicală din Moldova și Muntenia, ceea ce întărește încă o dată prezența unui filon comun bizantin în muzica bisericească românească.

Concertul s-a încheiat cu cinci piese folclorice din creația lui Tudor Jarda. Fără să fie spectaculoase, corurile populare au strălucit prin decență și ethos apropiat cântării de strană. „Pe-un picior de munte” este o variantă transilvană a „Mioriței”. Compozitorul folosește isonul la voile grave și tema melodică la tenor, dar și acumulări treptate de voci în cvarte paralele și ison figurat pe secunde mari, schimb de poziție cu ison la tenor și temă la vocile grave. Explorând noi mijloace de compoziție – octave și deltă sonoră – readuce sonoritățile de început cu ison la vocile grave și linia melodică la tenor. Prin sonoritățile îngemănate de cântec popular și colind ne determină să observăm că această variantă de „mioriță” tran-

silvăneană este o sinteză din care nu lipsește „amintirea” colindei: „Doamne, Iisuse Hristoase”, de Sabin Drăgoi, sau „Mă luai, luai”, de Tudor Jarda. Finalul pe un „cluster” vestește tragicul deznodământ din „Miorița”, însă într-o notă optimistă, românească.

A doua piesă folclorică, „Pentru tine, mândrulucă”, este o cântare tipic ardelenescă prin ethos, tempo și mod de atac, sub forma unei melodii acompaniate, strofică și cu refren dezvoltat prin scurte intrări polifonice.

„Ceteră cu patru strune” este o cântare populară, în care se observă un text arhaic și sonorități locale, aducând în atenție o tradiție puțin cunoscută în regat. Este o bijuterie sonoră, concisă, dar „cu esență de parfum”.

„Foicică de ciuper” este o căutare nostalgică, în care întâlnirea cu mândra alină dorul românului din Transilvania, oprimat, dar nu îngenunchiat. Flăcăul merge la mândra și sunt deja o familie care lasă în urmă un neam întreg. Ei nu trăiesc doar pe pământ, ci sunt pregătiți pentru un „rai” plin de miros de flori.

Ultima piesă, „Foia verde de măr dulce” este o piesă de virtuozi, sub formă de joc. Textul aduce, printre altele, acea decență despre care aminteam: „astă vară, dintr-o vreme / am vrut să mă las de rele”. Pe lângă decență, adăugăm și o totală lipsă de ipocrizie: „n-au vrut dorurile mele / că mi-a fost gândul la ele”.

Nota generală a concertului a fost eleganța.

Un program variat coral a constituit ceea ce se poate numi un „finis coronat opus” al unui Simpozion Internațional reușit, „magna cum laudae”, și în care pr. Vasile Stanciu a pecetluit, în mintea și inima celor prezenți, tot ceea ce s-a vorbit, prin ceea ce este dincolo de cuvânt: muzică.

7 noiembrie 2014

Simpozionul internațional „Euharistie, Spovedanie, Martiriu”

Nicolae Turcan

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca s-a desfășurat, în perioada 3-5 noiembrie 2014, Simpozionul internațional cu tema *Euharistie, Spovedanie, Martiriu*. Manifestarea s-a încadrat în tematica propusă de Patriarhia Română pentru anul 2014, *An omagial euharistic (al Sfintei Spovedanii și Sfintei Împărtășanii)* și, în același timp, *An comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni*.

Calitatea simpozionului teologic clujean a fost conferită de numărul mare de participanți, de numele importante prezente la lucrări, precum și de evenimentele din cadrul simpozionului: semnarea unui acord academic interortodox important, o expoziție de artă, precum și un concert coral susținut de Corul Catedralei Mitropolitane din municipiul și de către Corul de cameră bărbătesc „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai”, sub conducerea Părintelui decan prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

În ședința de deschidere, după alocuțiunea părintelui Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, au luat cuvântul: IPS Andrei Andreicuț, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Ioan-Aurel Pop, rectorul Universității „Babeș-Bolyai”, PS Florentin Crihălmeanu, episcop grego-catolic de Cluj-Gherla, IPS Antonie Paka-

nici, mitropolit de Borispol și Brovari și rectorul Academiei Teologice din Kiev, și binecunoscutul istoric bisericesc sibian, profesorul univ. dr. Mircea Păcurariu. Printre teologii care au susținut comunicări, s-au numărat profesorii universitari: Ioan Sauca (Bossey), Ioan I. Ică jr. (Sibiu), Ștefan Buchiu, Ioan Moldoveanu, Mihaela Palade (București), Gheorghe Petraru, Ion Vicovan, Petre Semen (Iași), Emil Jurcan, Mihai Himcinschi (Alba-Iulia), Cristinel Ioja (Arad), Dumitru Megheșan (Oradea), Ioan Chirilă, Stelian Tofană, Valer Bel, Ioan-Vasile Leb, Alexandru Moraru, Ștefan Iloaie, Mircea Gelu Buta, Cristian Barta (Cluj), Mircea Basarab (München), Albert Rauch (Regensburg). Pe perioada desfășurării simpozionului, cei prezenți au avut ocazia să viziteze expoziția cu lucrări ale artistei Miruna Budiștean, intitulată *Ofrandă Sfinților Brâncoveni*, organizată la sediul facultății.

După cum o arată și documentul final, un eveniment important a fost semnarea acordului de colaborare dintre Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Academia Teologică din Kiev. Pe baza acestui acord, sunt prevăzute schimburi de studenți, schimb de cadre didactice și cercetători științifici, schimb de experiență în domeniul educației, realizarea și dezvoltarea de proiecte științifice și de cercetare comune, organizarea de simpozioane științifice, conferințe și seminare comune, editarea comună de publicații, permisiunea reciprocă de publicare în revistele fiecărei părți, schimburi de publicații, tipărituri științifice, didactice, schimb de materiale didactice și științifice.

„Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

Simpozionul internațional *Euharistie, Spovedanie, Martiriu* Cluj-Napoca, 3-5 noiembrie 2014

DOCUMENT FINAL

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, în zilele de 3-5 noiembrie 2014 s-au desfășurat, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, lucrările simpozionului internațional cu tema *Euharistie, Spovedanie, Martiriu*.

Tematica propusă este în armonie cu hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române prin care anul 2014 a fost desemnat ca „An euharistic și al Sfinților Brâncoveni”.

La lucrările simpozionului au participat ierarhi, profesori de teologie și cercetători în domeniu, din cadrul Facultăților de Teologie Ortodoxă, Romano-Catolică, Greco-Catolică și Protestantă din țară și din străinătate. În mod excepțional, menționăm participarea IPS Sale Antonie Pakanici, mitropolit de Borispol și Brovari și rectorul Academiei Teologice din Kiev, care – în numele instituției ucrainene – a semnat un Acord de colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă clujeană.

Simpozionul a fost deschis de lucrările în plen, după care programul s-a desfășurat pe trei secțiuni: Teologie biblică și sistematică, Teologie istorică și practică și Muzicologie și artă sacră.

Sinteza tematică a Simpozionului

I. Secțiunea Teologie biblică și sistematică

1. A fost accentuată importanța prezenței lui Hristos în diferite moduri în Biserică, prin Sfintele Taine.

2. Taina Spovedaniei, ca Taină a Pocăinței omului în fața lui Dumnezeu, a fost pusă în legătură cu martiriul, căci adevărata pocăință este un martiriu, la fel cum martiriul autentic este o pocăință. Pocăința reprezintă transcenderea omului de la păcat la înviere, cu ajutorul părintelui duhovnicesc, cel care este nevoie să dea dovadă de o pedagogie dumnezeiască.

3. Tratarea temei Sfintei Euharistii – ca și a celorlalte teme – a evidențiat atât aspecte teoretice, cât și implicații practice. Astfel, dimensiunea cosmică a Euharistiei a arătat că Hristos e Mântuitorul întregii lumi, iar Biserica este deschisă spre lumea întreagă. Au fost puse în lumină necesitatea pregătirii pentru Sfânta Euharistie, precum și dimensiunea sfințitoare și dialogică a ei, caracterul de anamneză, dar și cel eshatologic.

4. Au fost subliniate și aspectele misionare și duhovnicești ale Tainei Pocăinței și Tainei Euharistiei. De asemenea, prin analiza unor teme specifice, s-a realizat și un dialog cu filosofia, din perspectivă teologică.

5. Se constată că este foarte necesară conștientizarea continuă a credincioșilor cu privire la importanța Împărtășaniei, a pregătirii pentru ea și a participării la ea – mai des sau mai rar – după conștiința personală și în ascultare de duhovnic.

II. Secțiunea Teologie istorică și practică

1. Personalitatea martirilor Brâncoveni a fost analizată în context european, în lumina izvoarelor și a mărturiilor documentare românești și străine, prin prisma contribuțiilor politice, religioase și culturale ale domnitorului român.

2. Euharistia a fost abordată din perspectivă istorică, liturgică și pastorală. Accent deosebit s-a pus pe reinterpretarea mărturiilor patristice și a practicii liturgice și canonice în contextul actual, când se caută răspuns la întrebări foarte pragmatice care privesc mai ales împărtășirea deasă sau rară.

3. Martiriul a fost abordat în mai multe registre: martiriul brâncovenilor, martiriul în universul concentraționar comunist, martiriul în scrierile patristice etc., cu un accent special asupra condițiilor martiriului autentic. Au fost evidențiate atât necesitatea unei reflecții profunde asupra dimensiunii martirice a vieții creștine, cât și dimensiunea acută de a răspunde unor întrebări majore care privesc: relația dintre martiriu și mărturisirea de credință, semnificația martiriului voluntar, limitele manifestării martirice etc.

III. Secțiunea Muzicologie și artă sacră

1. Sub aspect muzical, s-a demonstrat existența a numeroase preocupări de specialitate în cercetarea muzicii bisericești de tradiție bizantină din spațiul românesc, și nu numai.

2. S-a concluzionat că se impune o asiduă aplecare asupra manuscriselor muzicale încă necercetate.

3. Specialiștii și-au exprimat părerea că în spațiul transilvănean nu trebuie abandonată tradiția locală a muzicii bisericești.

4. A fost evocată personalitatea lui Anton Pann, de la a cărui moarte s-au împlinit, chiar în aceste zile, 160 de ani.

5. Abordând o tematică variată, referenții de la specializarea de Artă Sacră au surprins registrele: euharistic, de mărturisire și de martiriu (cu precădere Sfinții Martiri Brâncoveni).

6. Subiectele au fost secondate de un repertoriu iconografic semnificativ, relevându-se aspecte ce privesc arta religioasă de sorginte răsăriteană, privită nu doar în devenirea sa istorică, ci și în contextul ei contemporan.

7. De remarcat că secțiunea „Muzicologie și Artă Sacră” a fost organizată pentru prima dată în cadrul facultății clujene.

Participanții la simpozion și-au manifestat bucuria de a fi împreună pentru a da mărturie personală și în numele instituțiilor pe care le-au reprezentat, despre credința lucrătoare în Biserica lui Hristos și despre nevoia omului contemporan de a trăi în pocăință, împărtășire și martiriu-mărturisire.”

Maica Gavrilia Papaianis și ecumenismul spiritual

Valentin Vesa

a întrebarea pe care Maica Gavrilia o primea adeseori despre popoarele „țărilor dinaintea de Hristos”: „De ce îi considerați pe indieni sau pe musulmani sau evrei ca fiind de-ai dumneavoastră?”, răspundea la modul cel mai firesc și simplu: „Pentru că Îl văd pe Hristos în ei... Mulți dintre ei acționează ca și cum ar fi călăuziți de Duhul lui Dumnezeu”¹. Tocmai de aceea a fost caracterizată malițios și restrictiv, de unele persoane incapabile să o înțeleagă, drept „ecumenistă” sau „nonconformistă”. Însă atitudinea acestei personalități duhovnicești contemporane era generată de experiența „poruncilor lui Hristos ca iubire și nu ca nevoită!”, pentru că „L-a iubit pe Domnul și L-a văzut în orice față omenească și L-a slujit în orice suferind întâlnit în cale”².

Se naște în anul 1897, într-o familie înstărită din vechiul Constantinopol și, în urma tragicului „schimb de populație” din 1923, a fost nevoită să se mute la Tesalonic. Deși i se deschid largi perspective carieristice (fiind a doua femeie admisă la o universitate grecească), ea alege, potrivit chemării interioare, să slujească lui Hristos și semenilor: pleacă în Anglia cu doar o liră în buzunar, pentru a studia Chiropodia și Psihoterapia. În 1947 își deschide un cabinet, unde îi tratează gratuit pe cei săraci. După terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, se întoarce în Grecia și, la Atena, își deschide un cabinet de psihoterapie. Anul 1954 este momentul de cotitură din parcursul său spiritual, marcat de moartea mamei sale. Atunci a rețezat și ultima legătură care o mai ținea atașată de viața firească pământească: „Dintr-o dată am murit... pentru lume. Singura cale care era deschisă în fața mea acum mă îndemna să fac pasul decisiv: *Du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor; după aceea, vino și urmează-Mi*. Dar unde? Chemarea a venit cu totul neașteptat: India... Aceasta era destinația mea”³.

În India a ajuns doar cu îmbrăcămintea de pe ea și cu o Scriptură. Aici va sluji leproșilor și săracilor din spitale și așramuri. În tot acest timp, deși în contact direct cu gurușii hinduși sau cu misionarii protestanți și catolici, n-a încetat să fie un martor fidel al credinței sale ortodoxe, replicând mereu: „Ortodoxia este lauda mea!”. După cinci ani petrecuți în India, în 1959, intră în Mănăstirea Sfințelor Surori Maria și Marta din Betania. Canonul rânduit de părintele său duhovnicesc Ioan prevedea doar lectura Evangheliilor și a „Scării” Sfântului Ioan Scărarul, lucru pe care îl face cu ușurință, cunoscând greaca veche. Patru ani mai târziu, sora Gavrilia primește schima mică, de la Părintele Amfilohie Makris în Patmos.

În cele două decenii ce vor urma, monahia Gavrilia va alterna viața contemplativă din mănăstire cu un an de slujire misionară în Africa Răsăriteană și cu alți trei ani înapoi în India, alături de Arhimandritul Lazăr Moore, asistându-l la traducerea Psaltirii și a Sfinților Părinți în limba locală, la Uttar Prades. Părintele Sofronie de la Essex a rugat-o, tot în această perioadă, să primească stăreția mănăstirii sale de maici, dar n-a acceptat.

Cei din urmă treisprezece ani de viață i-a petrecut în Grecia natală, mai întâi nevoindu-se într-un mic apartament din mijlocul Atenei (unde petrecea jumătate de zi în rugăciune, iar cealaltă jumătate povățuind și vindicând mulțimile de oameni care o vizitau), apoi, pentru mai puțin de un an, în Mănăstirea Sfântului Nectarie din Eghina. Ultimii doi ani de nevoită și-i va petrece într-o sihăstrie în insula Leros. Aici va primi, în 1991, schima mare din mâinile Părintelui Dionisie de la Schitul athonit Sfânta Ana Mică. În anul următor, în ziua de 28 martie, va trece la cele veșnice. Pentru cei apropiați, acest moment a reprezentat o fereastră prin care au putut să privească înspre malul celălalt, unde era bucurie, era viață, așa cum fusese și petrecerea pământească a cuvioasei.

Dacă ar fi să încercăm să identificăm acele virtuți majore care au animat viața duhovnicească a Maicii Gavrilia, cred că le-am putea sintetiza în trei. Pornind de la definiția lui Dumnezeu drept iubire, făcută de Sfântul Ioan Evangelistul, și parcursul pământesc al maicii Gavrilia a fost un imn închinat dragostei divine și o ardere de tot, „un holocaust” închinat iubirii. Printre multele manuscrise găsite de către cei care s-au ocupat de biografia sa, se numără și un poem, care pare să descrie un itinerariu al inițierii în ascetismul iubirii, urmat cu încredere și consecvență, indi-

ferent de geografia locului sau de configurația religioasă. „Tu m-ai prezentat prietenilor pe care nu îi cunoșteam/ Tu m-ai adăpostit în case care nu îmi aparțin/ Tu ai adus aproape ce era departe și ai făcut dintr-un străin un frate.../ Oriunde mă vei călăuzi,/ Tu, Același ești,/ Singurul tovarăș al vieții mele nesfârșite,/ Care de-a pururi îmi legi inima/ Cu lanțurile bucuriei a tot ce mi-e necunoscut./ Atunci când omul Te cunoaște, nimeni nu-i e străin / Și nici o ușă nu-i închisă/ O, împlinește-mi ruga să nu pierd niciodată/ Fericirea atingerii unuia în îmbrățișarea celor mulți”⁴. Dincolo de erudiția și talentul său în spațiul lingvistic, la nivel duhovnicesc, maica Gavrilia cunoștea foarte bine cele cinci „limbi” ale ecumenismului spiritual: zâmbetul, lacrimile, atingerea, rugăciunea și dragostea. „Cu aceste limbi poți călători în jurul lumii și toată lumea este a ta. Îi iubești pe toți la fel – indiferent de religie sau naționalitate, indiferent de orice. Poporul lui Dumnezeu este pretutindeni...”⁵

În al doilea rând, așa cum deja am anticipat, alături de dragoste și ca efect al acesteia, bucuria era un ingredient esențial pentru întreaga sa lucrare. Bucuria era un dar al Domnului care venea ca efect al harului – „bucuria Mea să rămână în voi”. Modalitatea de o a trăi ca un eveniment permanent era legată de rugăciunea și compătimitatea la unison împreună cu ceilalți, însoțite de mulțumirea în fața lui Dumnezeu pentru toate cele ce se întâmplă. Când omul va iubi cu dragostea lui Dumnezeu și nu va mai judeca pe nimeni, ci îi va vedea pe toți ca unii care îl așteaptă pe Hristos, „cu bucurie, va primi bucuria lui Dumnezeu și o va da altor persoane... și vom începe să spunem: mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc! Și vom dansa de bucurie”⁶.

Din iubirea pe care o nutrea, însoțită de bucuria lui Hristos, s-a înflăcărat și a devenit un misionar acolo unde oamenii îl așteptau pe Hristos și, deși, poate, inconștienți de prezența Lui, lucrau virtutea sub oblăduirea Duhului Sfânt. Principiul misionar pe care îl stabilește se rezumă la calitatea și cantitatea de iubire pe care o dăruiește cineva, tuturor celorlalți, fără discriminare. Pentru ea, cea mai eficientă metodă de predare a Evangheliei era a iubi și a fi iubit. Nu forța calea nimănui, ci Îl lăsa pe Dumnezeu să i-o arate, ea doar se ruga.

Trecerea sa prin lume a fost discretă, dar a lăsat urme adânci în conștiința multora. Amintirea sa reverberază asemeni unui ecou: *Iubește și urmează-! Viața sa este o chemare continuă și o certitudine că Dumnezeu își păstrează și acum aleși care nu și-au plecat genunchii în fața zeilor acestei lumi secularizate și care trăiesc Evanghelia la fel de autentic și responsabil ca în vechime. Iar testamentul său prețios ne invită la un exercițiu de imitare: „Când voi pleca din această lume, așa cum o barcă nu lasă nici o urmă pe suprafața apei în trecerea sa, tot așa nici eu nu voi lăsa nici o urmă... Nu am muștrări de conștiință... Asta e nepătimirea. El mă conduce pe cale, iar eu Îl urmez, privind minunile Sale. Sunt doar un spectator”. În consecință, „Viața ei... este chemarea Lui... chemarea ei... Alegerea este a noastră”⁷.*

⁴ Idem, p. 11.

⁵ Idem, p. 290.

⁶ Idem, pp. 345-346.

⁷ Idem, p. 624.

Cuibul Vulturului Ceresc sau O altfel de "Carte a construcției"

Pr. Iustin Tira

entru prilejul tânosirii bisericii parohiei Gherla III, protopopiatul Gherla, județul Cluj, așezată sub patronajul ceresc ale Sfinței Treimi și al Sfinților Martiri Brâncoveni, părintele paroh IOAN MORAR a publicat volumul: „Cuibul vulturului ceresc. O viață pentru o idee”, la editura Ecclesia a Mănăstirii Nicula.

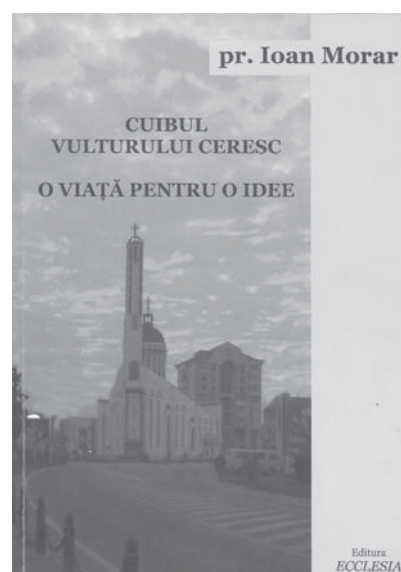
Volumul este o altfel de „carte a construcției”, a construcției bisericii din sufletul slujitorului, al păstoriților și abia apoi a celei parohiale care a fost tânosită. Lucrarea pentru temelie a început cu câțiva zeci de ani înainte de a se pune piatra de temelie a actualei biserici, (aici îl contrazic pe autor) mai precis în anul 1959, când pruncul cel mic al lui Ionaș și Ana Morar din Satulung (județul Cluj) era admis la Seminarul Teologic din Cluj. Truda pentru temelie s-a

întins pe parcursul a nouă ani, până în anul 1968, când a absolvit Institutul Teologic din Sibiu.

Construcția bisericii din suflet (din sufletul păstorului și al păstoriților), a început în toamna anului 1968, când tânărul preot Ioan Morar, cu entuziasmul și nevinovăția începutului și a vârstei, a purces la lucrarea sacerdotală în parohia Jichișu de Jos, din protopopiatul Dej, „o parohie cu credincioși extrem de buni și cuvioșii”. Din anul 1976, lucrarea de zidire a bisericii din suflete a continuat în parohia Hășdate – Gherla III, care ulterior a devenit Gherla III.

Așa se face că lucrarea construirii noii biserici parohiale, începută în toamna anului 1993, este așezată pe structura de rezistență a edificiului duhovnicesc ridicat cu credință neclintită, cu dăruire totală, cu devotament și cu multă iubire de Dumnezeu și semenii, vreme de aproape 30 de ani. Așezată pe o astfel de temelie, greutățile și potrivnicile de tot felul, criza financiară și, nu în ultimul rând, resursele materiale modeste ale comunității parohiale, au fost mereu învinse. Gestul extraordinar al prim episcopului Victor Rusu, care a girat cu casa proprie împrumutul contractat de la o bancă pentru plata lucrărilor, își are izvorul tocmai în biserica din sufletul lui și al familiei lui.

După actul tânosirii, săvârșit de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI în duminica din 5 octombrie 2014, biserica ortodoxă „Sfânta Treime” din Gherla, gândită și construită într-un stil atipic, unicat în arhitectura ortodoxă românească, zămislită în mintea și inima preotului paroh, transpusă pe planșă și în calcule de inimosul și talentatul arhitect clujean EMANOIL TUDOSE, amplasată în mijlocul arealului parohiei pe un teren concesionat de un înțelept gospodar al urbei (primarul Șerban Oltean) a devenit inima comunității parohiale Gherla III, un adevărat punct strategic duhovnicesc și un impresionant monument de arhitectură a Bisericii Ortodoxe și a orașului Gherla. Aici, cu siguranță, veacuri la rând se vor forma „aripile sufletului spre zboruri către Cuibul ceresc nefăcut de mână omenească”.

În volum se regăsesc și numele celor ce de-a lungul trudei pastorale, l-au însoțit cu dragostea, cu credința și cu fapta lor pe preotul care li se dăruia slujindu-i, astfel încât și nopțile albe și zilele negre au fost fie mai puține, fie mai scurte, fie mai ușor de trecut. Am avut răbdarea să totalizez zilele pe care enoriașii le-au lucrat pe șantierul bisericii în perioada 1991-2010. Numărul total al zilelor lucrate este de 2.640 zile, adică

132 de luni sau 11 ani. Nu știu dacă la oameni este mult sau puțin, dar sunt absolut convins că la Dumnezeu sunt jertfele care se răsplătesc înzecit și însutit. Se răsplătesc aici, dar mai ales dincolo.

Așezată sub genericul spuselor Sfântului Ioan Gură de Aur: „mai multe sunt furtunile ce zguduie sufletul preotului decât vânturile care zbuciumă marea”, partea a doua a cărții ne spune câte ceva din ceea ce a însemnat parcursul celor aproape cinci decenii de activitate a unui preot care a fost convins întotdeauna că „zborul este superior mersului pe jos”. Cel ce va avea răbdarea să parcurgă și această parte a volumului va înțelege câtă credință și trudă a pus în misiunea preoțească, câtă luptă nevăzută și neștiută, cât zbucium în suflet și minte pentru omul și creștinul încredințat sau nu pastorației lui. Va mai înțelege iarăși în câtă răbdare și iubire, bunătate, omenie și umor a izbutit să le îmbrace și pe cele potrivnice și pe cele binecuvântate. Cititorul răbdător va mai constata că volumul de care pomenim este cea de-a patra carte a părintelui Ioan Morar, după „Misiune și confesiune” (editura Ecclesia, Nicula, 2004), „Din zborurile minții pentru statornicia inimii” (Editura Astra, Dej, 2009) și „Prințul marilor dileme” (editura Ecclesia, Nicula, 2010). Și va mai constata ceva foarte important: harul scriitoricesc pe care Dumnezeu i l-a dăruit din belșug. Cu deplină îndreptățire părintele Mitropolit ANDREI, în prefața cărții, spune că autorul este un condeier consacrat, care înobilează cuvintele.

Pomeneam mai sus de arhitectura atipică a bisericii „Sfânta Treime”. Același lucru cred că se poate spune și despre istoricul construirii bisericii, istoric care ni se oferă ca o altfel de „carte a construcției”, pe care autorul a scris-o nu numai cu har și cu pricepere, ci și cu foarte multă dăruire, cu mult suflet și cu totală sinceritate, ceea ce face ca lectura ei să fie reconfortantă și ziditoare.

Felicitări autorului, laude cititorilor!

¹ Maica Gavrilia – asceta iubirii, Editura Episcopiei Giurgiului, 2014, p. 7.

² Maica Siluana Vlad, Un model de admirat, în „Maica Gavrilia – asceta iubirii”, p. 5.

³ Maica Gavrilia – asceta iubirii, p. 50.

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Elementele constitutive ale temei în iconografia răsăriteană

Marcel Muntean

ărbătoarea se celebrează la data de 21 noiembrie, ea nefiind regăsită între sărbătorile vechi ale Bisericii, nefiind inclusă ca episod în Sfânta Scriptură, ci se află în evangheliile apocrife, precum Protoevanghelia lui Iacob. Andrei Criteanul a cunoscut-o la Ierusalim în secolul al VI-lea, fiind amintită cu un veac mai târziu la Constantinopol, în vremea Sfântului Patriarh Tarasie.¹ În Apus, Papa Grigorie al XI-lea a celebrat-o în anul 1374.

Din punctul de vedere al importanței praznicului, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului intră în rândul sărbătorilor mari, socotită de regulă între praznicele împărătești, fiind numită în popor și *Vovidenia* sau *Ovedenia*.² Ea a mai fost cunoscută și sub numele de Aducerea Maicii Domnului la templu.

Momentul sărbătorii ne prilejuiește înțelegerea purtării de grijă a lui Dumnezeu arătată Fecioarei Maria de la o vârstă atât de

fragedă. Maria a fost aleasă să devină mai apoi templul curat al trupului lui Iisus ce se va naște din ea.

Prunca Maria este însoțită de părinții ei Ioachim și Ana, alături de ei fiind, de asemenea, tinerele fecioare cu făclii aprinse ce o conduc la templu, spre consacrare. Aici ea a fost întâmpinată și primită de preotul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, ce a așteptat-o în fața ușilor Sfintei, pe cea dintâi treaptă a scării. Cu toate că intrarea în Sfânta Sfințelor avea loc o singură dată pe an, fiind prerogativa Marelui Preot, Tradiția ne istorisește faptul că Maria a intrat direct în acest spațiu sacru, ca semn al alegerii sale divine.

Cea dintâi reprezentare iconografică se pare că este cea dintr-o biserică rupestră din Capadocia, din veacul al IX-lea. Printre cele mai vechi și frumoase exemple din spațiul răsăritean reținem Menologul lui Vasile, sau mozaicul de la mănăstirea Dafni, ambele de veac al XI-lea.

Scena compune, de la stânga spre dreapta, momentul în care Maria înfățișată pruncă, pășește în curtea templului, lângă intrarea în *Sfânta*, fiind întâmpinată de marele preot ce se află pe prima treaptă a scării. Se amintește că arhierul a dus-o pe Fecioară în cele mai dinăuntru ale templului unde numai preotul intra o dată pe an. Maria a rămas doisprezece ani, în cuviință până s-a apropiat vremea Bunei Vestiri.³

Ea este redată în plină mișcare cu brațele întinse către Zaharia. Vârsta la care ea a fost consacrată Domnului a fost de trei ani. Îmbrăcămintea și elementele caracteristice tipologiei mariale corespund într-un total descrierii din Erminia.

De asemenea este reprezentată din nou la capătul celor cinsprezece trepte, trepte care corespund celor *cinsprezece psalmi ai treptelor*, acolo unde este întâmpinată de îngerul Domnului ce îi slujește.

Zaharia, cel ce a avut privilegiul de a o primi pe Fecioară la templu, este figurat asemenea unui bătrân, având barba și părul albe, fiind înveșmântat în haine preoțești. El face gestul plecaciunii, având spatele aplecat și genunchii îndoiți. Pe cap se observă un acoperământ de dimensiuni mici ce face trimiteră la elementele de recuzită specifice clerului mozaic. El poartă nimb, la fel ca și Sfinții Ioachim și Ana și Fecioara Maria.

Alături de Fecioară se află părinții ei, Dreptii Ioachim și Ana. Ei sunt pictați în spatele cortegiului de tinere fete ce poartă făclii aprinse în mâini. Rareori o țin în brațe; așa se observă în mozaicul de la Mănăstirea Dafni din veacul al XI-lea. Ei sunt pictați în mișcare simetrică, întinzând mâinile în semn de dăruire.

Însoțitoarele Fecioarei sunt prezente în iconă fiind reprezentate când înaintea cortegiului, când îndărătul lui. În anumite exemple numărul lor poate ajunge până la șapte. Ele poartă lumini aprinse, fiind îmbrăcate în straie de sărbătoare, spre deosebire de Fecioa-

ra și de Sfânta Ana ce sunt redată cu maforion.

Pictorii au imaginat acest moment festiv ilustrând trei elemente de ordin arhitectural și simbolic: Curtea templului, Sfânta și Sfânta Sfințelor.

Dionisie din Furna descrie scena astfel: *templu [mare]și la margine, în fața ușii, pe cele trei trepte, proorocul Zaharia, îmbrăcat în veșminte arhieresti, și stând [cu cuviință], își întinde mâinile înainte, și Prea Sfânta Fecioară, fiind de trei ani, se suie pe trepte înaintea lui, având o mână întinsă către el, și în cealaltă ținând o făclioară. Și dinapoi ei Ioachim și Ana, uitându-se unul la altul și arătându-și-o. Și lângă ei mulțime de fecioare purtând făclii. Și deasupra templului un baldachin frumos [împodobit], sub care șezând Prea Sfânta Fecioară primește pâinea pe care arhanghelul Gavriil i-o aduce, și o binecuvântează.*⁴

Iconografia temei odată consfințită va fi urmată cu strictețe de către iconari și predată generațiilor viitoare. Caracteristică rămâne schema iconică de unde nu lipsesc personajele principale, episodul cu îngerul și fecioarele însoțitoare. Specifică este tradiția locală în care observăm pătrunderea figurilor când din dreapta, când din stânga.

În lăcașurile de cult tema se găsește în registrul imediat următor Nașterii Născătoare de Dumnezeu, pictându-se în pronaos.

În icoana grecească proporțiile personajelor se află într-o ingenioasă ierarhizare cu fondul. Arhitecturi savante ilustrează curtea, Sfânta și Sfânta Sfințelor. Cortegiul însoțitor e redat în mișcare armonică. Centrul scenei e reprezentat de silueta Fecioarei ce se ordonează în partea dreaptă a compoziției fiind pictată de două ori, în partea de jos și în cea de sus. Desenul fin, bine ritmat, compus din linii paralele ce înnobilează formele mult simplificate structurează proporțiile și atitudinile figurilor sacre și profane. Preponderența roșului se face simțită în contrast cu albastrul închis, acord ce înveselește expresiv expunerea iconografică. Luminile sau blicurile în proporții minore așezate pe veșminte, dar și pe arhitecturi (doar într-un singur loc), sunt specifice stilului de pictură al icoanelor grecești. Întregul dă sentimentul transfigurării și al trăirilor duhovnicești pe care elementele constitutive ale temei le concentrează în redactarea icoanei.

Privind icoana să fim alături de Maica Fecioară în Intrarea ei în Biserică, bucurându-ne și rostind împreună condacul praznicului:

Precurata Biserica a Mântuitorului, camera cea de mult preț și Fecioara; sfințită vistierie a slavei lui Dumnezeu, astăzi se aduce în casa Domnului. împreună aducând darul Duhului lui Dumnezeu, pe care o laudă îngerii lui Dumnezeu: "aceasta este cortul cel ceresc" Condac (Glasul 4).

⁴ Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sophia, București, 2000, p. 138.

Cuviosul Siluan

Athonitul „adierea de vânt lin” a Domnului (II)

Protos. Visarion Pașca

upranumit și „Grădina Maicii Domnului”, Sfântul Munte Athos, citadela monahismului răsăritean și oaza spiritualității filocalice, este un loc, în care Maica Domnului este cinstită în mod, cu totul și cu totul aparte, atât de către viețuitorii, cât și de către închinătorii acestui loc plin de sfințenie. Referindu-se la acest topos sacru, Părintele Daniil Sandu Tudor afirmă următoarele: *Pe când lumea stă la adâncul nopții culcată în moliciunea patului, în dulceața somnului și furii și răii și tâlharii blestemălesc, și desfranații se îndulcesc stricat din poftele spurcate, Muntele stă treaz și se închină și bate mătânii: cu oftări. Ne putem lesne închipui că și Cuviosul Siluan a fost unul dintre aceia care, prin priveghe și alte nevoințe, a făcut parte din acest „munte treaz”.*

Este cunoscută evlavia deosebită, pe care Sfântul Siluan, o avea la Maica Domnului. Prima sa amintire legată de „Preasfânta Stăpână” (cum adesea o numea sfântul) o are încă din tinerețe: *Într-o zi, după ce petrecuse o vreme în necurății, a așezat și dormind ușor a văzut în vis un arpe strecurându-i-se în gură și intrându-i în trup. Simțind o scârbă puternică s-a trezit, și atunci a auzit un glas care-i spunea: «Ai înghițit un arpe în vis și te-ai scârbit. Tot așezat și nu-mi place ce faci!».* Acest glas a avut o blândețe și o frumusețe cu totul neobișnuită. În ciuda blândeții acestui glas, înrăurirea acestuia asupra sa a fost copleșitoare. Cuviosul Siluan a avut adâncă convingere că acel glas pe care-l auzise era al Precuratei Fecioare. Până la sfârșitul vieții

¹ Ieroschimonașul Daniil Tudor (Sandu Tudor), *Scrieri 1: Imn Acatist la Rugul Aprins al Născătoare de Dumnezeu. Cartea Muntei Sfânt. Marea noapte de aur a Maicii Domnului. Apocalipsa lui Ioan (Argument de Predoslovie). Am auzit cântecul Păsării Unice (Gânduri din singurătate)*, ed. Alexandru Dimcea, Ed. Christiana, București, 1999, p. 54.
² Arhimandritul Sofronie, *Viața și învățătura starețului Siluan Athonitul*, Ed. Deisis, Sibiu, 1999, p. 12.

sale pământești, i-a mulțumit Maicii Domnului, pentru că nu s-a scârbit de el, ci a binevoit să-l cerceteze și să-l ridice din starea de cădere, în care se afla. *Acum, spunea el, văd cât de mare e mila Domnului și a Maicii lui Dumnezeu față de oameni. Gândiți-vă, Maica Domnului a venit din ceruri să mă povățuiască pe mine, un tânăr cufundat în păcat. Faptul că, nu se învrednicise să O vadă pe Împărăteasa cerurilor; starețul îl atribuia necurăției în care se găsea în acel moment*³.

Un alt moment în care Maica Domnului intervine în viața Cuviosului este următorul. La scurt timp, după ce intră ca frate la Mănăstirea rusească a „Sfântului Mucenic Pantelimon” (Russikon), într-o seară, pe când se ruga înaintea icoanei Maicii Domnului, dobândește – ca un dar neprețuit – rugăciunea inimii, ce țâșnea de la sine, fără încetare.

Semnificativ este momentul în care, starețul Siluan relatează o încredințare pe care a primit-o, în legătura cu Maica Domnului. Astfel, referindu-se la curăția Fecioarei Maria⁴, Cuviosul Siluan relatează următorul episod: *Într-o zi ascultam în biserică o citire din proorocul Isaia, iar la cuvintele: „Spălați-vă și vă veți curăți” [Is 1,16], mi-a venit gândul: „Poate că Maica Domnului a păcătuit vreodată, chiar și numai cu gândul”. Și, lucru uimitor, în inima mea, deodată cu rugăciunea, un glas mi-a spus lămurit: „Maica Domnului n-a păcătuit niciodată, nici măcar cu gândul”. Astfel, Duhul Sfânt a dat mărturie în inima mea, curăției ei. Dar în timpul vieții ei pământești și în ea a fost o oarecare nedepănată și unele greșeli, dar fără de păcat. Se vede aceasta din Evangheliile atunci când, întorcându-se de la Ierusalim, nu știa unde era Fiul ei și L-a căutat împreună cu Iosif vreme de trei zile [Lc 2,44-46]*⁵.

Este cunoscut faptul că viața Maicii Domnului, de o copleșitoare discreție, este plină de taine, fiind ascunsă în cea a Fiului său. Moșii și strămoșii noștri au năzuit să cunoască viața Maicii Domnului, chiar dacă multă vreme nu au putut să o afle din cărți așa cum a fost. De aceea, au adunat fragment cu fragment din Sfânta Scriptură și din Faptele Apostolilor, din sărbătorile de peste an. Despre această discreție a vieții Sfintei Fecioare, starețul spune: *Maica Domnului nu și-a așternut în scris gândurile, nici iubirea ei pentru Dumnezeu și Fiul ei, nici durerile sufletului ei în vremea răstignirii, pentru că nu le-am fi putut nicicum înțelege, căci iubirea ei pentru Dumnezeu e mai puternică și mai arzătoare decât iubirea serafimilor și a heruvimilor; și toate puterile cerești ale îngerilor și arhanghelilor sunt mute de uimire în fața ei*⁶.

Este remarcabil următorul gând al starețului cu privire la trăirile Maicii Domnului: *Spune-ne, ce simțea sufletul tău când țineai în brațele tale Pruncul minunat? Cum L-ai crescut? Care au fost durerile sufletului tău când, împreună cu Iosif, L-ai căutat vreme de trei zile în Ierusalim? Ce chinuri ai trăit atunci când Domnul a fost dat spre răstignire și a murit pe cruce? Spune-ne, care a fost bucuria ta la înviere și cum tânjea sufletul tău după înălțarea Domnului?*⁷

Toata viața Maicii Domnului a fost presărată de o continuă rugăciune, prin care Precurata era în relație personală cu Dumnezeu, umplându-se de cea mai adâncă sensibilitate și delicatețe. Prin rugăciune neîncetată se depășea pe sine, ridicându-se la Dumnezeu și văzând lumina necuprinsă de minte și de cunoștința creaturilor. Cuviosul Siluan înătește acest lucru afirmând următoarele: *Chiar dacă viața Maicii Domnului e ca învăluită într-o tăcere sfântă, Bisericii noastre Ortodoxe, Domnul i-a dat să cunoască că, iubirea ei îmbrățișează întreaga lume și că, în Duhul Sfânt, ea vede toate noroadale de pe pământ și, asemenea Fiului ei, îi este milă de toți și miluiește pe toți*⁸.

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu este cea mai impresionantă prezență omenească din istorie. Părinții imnografi și teologi ai Bisericii noastre nu ezită să o compare cu îngerii, pentru a evidenția sfințenia persoanei sale: „cea mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii”.

Cu adevărat, Maica Domnului este unică. Întâi de toate, pentru că este cea mai mare binefăcătoare a neamului omenească. Din aceasta, a luat firea omenească, Dumnezeu-Omul și a făcut posibilă părtășia cu El, pentru fiecare om. Sfântul Siluan însuși dă mărturie despre aceasta spunând: *Multe minuni și mile am văzut de la Domnul și de la Maica Domnului și nu pot să dau nimic în schimb pentru această iubire*⁹.

Dacă marii Părinți teologi, precum Cuviosul Ioan Damaschin, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Nicodim Aghioritul, exprimă cutremurul și uimirea Bisericii în imnuri cu totul deosebite și prin exprimări dogmatice, încercând cu recunoștință și slăvire să rânduiască în cuvinte minunea fecioarei ei, Cuviosul Siluan, ne transmite că, fiecare rugăciune către Maica lui Dumnezeu, ne înzestrează în lăuntru nostru cu cea mai intensă luminare, pe care o poate cuprinde sufletul omenească.

³ *Ibidem*.

⁴ Mitropolitul Andrei, tâlcuind numele Fecioarei Maria afirmă: „Numele Maicii Domnului e cel mai sfânt nume în ceruri și pe pământ. Dacă vom fi atenți la fiecare literă din cele cinci, ce alcătuiesc numele Maicii domnului, Maria, vom vedea că fiecare dintre ele ne aduce aminte de o femeie virtuoasă din Vechiul Testament și vom trage concluzia că Maica Domnului are plinătatea harurilor” A se vedea: † ANDREI, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009, p. 100.

⁵ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, Editura Deisis, Alba Iulia, 1994, pp. 155-156.

⁶ *Ibidem*, p. 156.

⁷ *Ibidem*, p. 155.

⁸ *Ibidem*, p. 156.

⁹ *Ibidem*, p. 155.

¹ Proloagele, *Viețile Sfinților și cuvinte de învățătură pe luna Noiembrie*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, p. 74.

² Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica generală*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1993, p. 188.

³ *Mineitul pe Noiembrie*, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1983, p. 293.

Ora de religie în învățământul românesc și contextul european

Pr. Marian Sidon

In contextul în care numeroase calomnii sunt îndreptate împotriva Bisericii Ortodoxe și a ierarhilor săi, nici disciplina religie, prezentă în trunchiul comun al învățământului românesc preuniversitar, din clasa pregătitoare și până în clasa a XII-a inclusiv, nu a rămas neatinsă de aceste atacuri răuvoitoare.

Este important de remarcat încă de la început faptul că majoritatea reproșurilor aduse religiei ca disciplină de studiu vin din partea unor ONG-uri sau persoane care, prin pregătirea și activitatea lor curentă, nu reprezintă voci autorizate și calificate a se pronunța în legătură cu statutul vreunei discipline de studiu din învățământul preuniversitar. Sunt așadar persoane sau organizații care nu au legătură cu sistemul de învățământ românesc, dar care emit ipoteze, judecăți și scenarii, din dorința evidentă de a câștiga notorietate și a se erija cu orice preț în lideri de opinie.

Multe din afirmațiile făcute în articolele de presă sau în mediul on-line au la bază fie o necunoaștere profundă a problematicei disciplinei religie în contextul societății românești și europene, fie o interpretare tendențioasă și răuvoitoare a acesteia.

În învățământul românesc, statutul religiei în școală este reglementat prin articolul 18 al Legii Educației Naționale Nr. 1 din 2011.

(1) Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevilor aparținând cultelor recunoscute de stat, indiferent de numărul lor, li se asigură dreptul constituțional de a participa la ora de religie, conform profesiei proprii.

(2) La solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În acest caz, situația școlară se încheie fără disciplina Religie. În mod similar se procedează și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină.

(3) Disciplina Religie poate fi predată numai de personalul didactic calificat conform prevederilor prezentei legi și abilitat în baza protocoalelor încheiate între Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și cultele religioase recunoscute oficial de stat.

Trebuie subliniat faptul că statutul pe care disciplina religie îl are în învățământul preuniversitar românesc - și anume, prezentă în trunchiul comun, adică obligatorie, nu opțională sau facultativă, predată confesional, dar cu drept de dispensă la solicitarea scrisă a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor sau la solicitarea scrisă a elevului major - este armonizat cu concepția sănătoasă a populației țării, care în procent de 99,66 % se declară religioasă și pentru care Biserica reprezintă instituția etalon a societății.

Într-un astfel de context, studiul religiei în școală nu reprezintă altceva decât accesul la propria spiritualitate, o cunoaștere a propriilor valori religioase, care înseamnă de fapt și o securizare culturală. Prezența religiei în școală nu este așa cum vor unii s-o evidențieze, o concesie făcută cultelor religioase din România, ci este mai degrabă un act de dreptate, având în vedere existența noastră ca popor și, în același timp, este o necesitate în procesul de formare moral-socială a elevilor.

Ceea ce ascund acești cârcotași este faptul că prin demersul educațional din cadrul orelor de religie se vine în ajutorul societății deoarece sunt promovate pacea, dragostea, prietenia, cooperarea, ajutorul dintre oameni, care sunt de fapt principii de bază ale credinței creștine.

Educația religioasă este cea care invită la reflecție, la convertirea la o lume a valorilor autentice și a modelelor sănătoase care produc comuniune între semenii și solidarizează membrii unei societăți.

Trebuie de asemenea evidențiat faptul că statutul orei de religie în școlile din România nu diferă de practica europeană în acest domeniu. În toate țările din Uniunea Europeană studiul religiei este prezent într-o formă sau alta în școlile publice finanțate de stat.

Ar fi probabil util de precizat locul educației în cadrul politicilor europene comune. Astfel, în ceea ce privește dreptul primar european (dispozițiile obligatorii pentru statele membre), "Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene" așa cum a fost modificat prin Tratatul de la Lisabona din 2007, precizează că Uniunea Europeană desfășoară în domeniul educației doar o politică de sprijin complementară politicii naționale a fiecărui stat (art.6 TFUE), iar potrivit articolului 165, alineatul 1, al TFUE "Uniunea Europeană respectă pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul învățământului și de organizarea sistemului educațional, precum și diversitatea lor culturală și lingvistică".

Sfinții Martiri Brâncoveni, frescă pictată de Vasile Lefter în Biserica parohiei Sfântul Andrei din Cluj-Napoca

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, având în vedere cazurile judecate pe problema libertății religioase, a simbolurilor religioase și a educației religioase, apreciază că reglementările legislative în acest domeniu trebuie să rămână la aprecierea fiecărui stat în parte.

Prin urmare, studiul religiei în Europa se prezintă la ora actuală ca o expresie a unității în diversitate, cu rădăcini adânci în spiritualitatea, cultura și istoria fiecărei țări.

Este regretabil însă că "liderii de opinie" evidențiază, atunci când oferă exemple ale modului în care se studiază religia în școlile publice din Europa, doar extremele - țări precum Franța (caz singular în Europa), în care religia nu există ca disciplină de sine stătătoare. Dar, și în cazul acesteia, lasă în umbră faptul că elevii au liberă ziua de miercuri, în întregime sau după prânz, când cei care doresc pot lua parte la cursurile organizate de către cultele religioase, în afara școlii; sau mai mult, nu amintesc deloc de Alsacia și Lorena unde studiul religiei este obligatoriu pentru elevii din toate tipurile de școli, în ciclul primar, gimnazial și liceal, cu drept de dispensă și unde în organizarea educației religioase statul cooperează cu Biserica Romano-Catolică, cu cea Protestantă și Cultul Mozaic.

Cultul, prin departamentul de predare a religiei propune profesorii și programa analitică, iar profesorii au aceleași drepturi și obligații cu ale oricărui cadru didactic din învățământul public din Franța.

Aceiași "lideri de opinie" încearcă să inducă eronata idee că în Europa doar în țările majoritar ortodoxe religia este obligatorie, Rusia și Grecia, dar fără să prezinte situația clară din altele, precum Germania, Austria sau Finlanda.

Astfel, în Germania, constituția țării adoptată în 1949 garantează prezența disciplinei religie în trunchiul comun în cadrul învățământului primar (6-10 ani) și secundar (10-19 ani), menționând că aceasta trebuie predată "în acord cu principiile comunității religioase" (art.7, alin.3). În consecință, responsabilitatea organizării studiului religiei în școli aparține în egală măsură statului și cultelor. Alcătuirea programei analitice și a manualelor școlare se face la nivel de stat federal și cade în sarcina unor comitete mixte

în care sunt reprezentate autoritatea de stat și cele religioase din landul respectiv. În mod normal curriculumul școlar prevede două ore pe săptămână, excepție făcând școlile private (6% din totalul elevilor), majoritatea romano-catolice sau protestante, unde studiul religiei ocupă un loc chiar mai important decât în cele de stat. Religia se poate număra între disciplinele de examen la încheierea ciclului secundar, existând landuri unde până la 30% dintre elevi optează pentru aceasta. La cererea părinților sau a elevilor peste 14 ani se poate obține dispensă pentru ora de religie, care este înlocuită cu o altă disciplină. Aproximativ 5% dintre elevi fac uz de acest drept. Pregătirea profesorilor se face în cadrul universităților de stat ori a unor colegii pedagogice, iar la terminarea studiilor profesorii trebuie să primească și o autorizație din partea Bisericii.

De asemenea, în Austria, statul asigură condițiile formale necesare organizării studiului religiei (spațiu necesar, tipărirea manualelor, plata profesorilor), în vreme ce stabilirea programei școlare și numirea profesorilor intră în responsabilitatea exclusivă a cultelor. Potrivit unei legi federale ce datează încă din 1949, educația religioasă este disciplină obligatorie făcând parte din trunchiul comun pentru învățământul primar (6-10 ani), secundar (10-14 ani) și vocațional (14-19 ani). În organizarea studiului religiei statul cooperează cu cele 14 culte recunoscute oficial. În mod normal se predau două ore de educație religioasă săptămânal, iar dacă grupul de elevi este mai mic de zece se predă numai o oră. Părinții sau elevul însuși, dacă are peste 14 ani, au dreptul de a cere dispensă de la orele de educație religioasă. Este necesar ca profesorul să fie adept al aceleiași credințe pe care o predă și are aceleași obligații și drepturi ca oricare alt profesor, însă evaluarea calității muncii acestuia se face de către reprezentanții ai cultului care l-a desemnat să predea.

Finlanda, renumită în ultimii ani pentru calitatea sistemului educațional are în curriculumul obligatoriu o oră de religie săptămânal, iar în doi din primii ani de studiu două ore, ținându-se cont de apartenența religioasă a elevilor. Majoritatea orelor de religie oferă educație religioasă luterană, dar alte 12 culte recunoscute de stat au dreptul să organizeze această activitate la cererea a minim trei elevi. Există așadar 13 programe analitice diferite pentru religie, care este obligatorie pentru elevul a cărui credință religioasă se regăsește în curriculumul oferit de școala sa. Alternativa studierii unei discipline laice, "etică seculară", este disponibilă doar elevilor care nu aparțin unui cult, sau, al cărui cult nu organizează studiul religiei în școala lor.

Acestea sunt doar câteva exemple ale modului în care este organizat studiul religiei în diferite țări din UE, exemple care evidențiază odată în plus netemeinicia afirmațiilor celor care contestă vehement prezența educației religioase în școlile românești.

În purtarea de grijă a lui Dumnezeu, apreciez că aceste atacuri și calomnii repetate îndreptate împotriva religiei ca disciplină de studiu, își au rostul lor și anume fixarea și consolidarea statutului disciplinei religie în învățământul preuniversitar, la fel cum odinioară, marile erezii au contribuit la sistematizarea, fixarea și consolidarea învățăturilor de credință ale Bisericii.

Fenomenul Halloween

(Cuvânt adresat cadrelor didactice, conducătorilor instituțiilor de învățământ)

„Caracterul însă al unei școli bune e ca elevul să învețe în ea mai mult decât i se predă, mai mult decât știe însuși profesorul”
(M. Eminescu)

Pr. Rusu Florin

Și în acest an, la fel ca în anii precedenți, în numeroase instituții de învățământ, școli și grădinițe, profesorii, învățătorii și educatorii se pregătesc de Halloween. Presupunând că domniile lor cunosc originile și sensurile acestei „sărbători”, nu vom trece la explicarea sau dezvoltarea ei, ci doar dorim să vă atragem atenția asupra obiectivelor / sensurilor didactice și pedagogice care se ating cu desfășurarea unui astfel de gen de activități:

1. această sărbătoare exaltă frica, întunericul și moartea
2. conștient sau nu, cu concursul cadrelor didactice, elevii sunt implicați în lumea vrăjitoriei și a satanismului
3. sub masca divertismentului, sărbătoarea este o veritabilă invocare a demonicului
4. conotații negative de ordin psihic, emoțional, educațional și comportamental.

În cele ce urmează vom dezvolta cele 4 puncte enumerate mai sus, nu cu pretenția specialistului (psiholog, psihiatru, consilier orientare școlară), ci cu sfatul celui care vă îndeamnă cu cuvintele Sfintei Scripturi care spune: „Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie s-o aibă; chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea”. Deoarece procesul de învățământ este o prelungire și o continuare a educației primite de copil în sânul familiei (cei 7 ani de acasă), nu ne îndoim că așa este, apreciem munca dascălului și recunoaștem meritele celor ce șlefuiesc sufletul nevinovat al copilului de la vârste fragede și-i îmbogățesc cunoștințele până într-acolo încât devin oameni care salvează vieți – medici, oameni care conduc rachete spațiale și cercetează necunoscutul și mirajul universului, oameni care se pun în slujba aproapelui – anumite categorii de funcționari etc., nemaivorbind despre rezultatele excelente la concursuri și examene ale tinerilor noștri. Dincolo de acestea însă, observăm că acest fenomen al Halloween-ului a căpătat o largă răspândire în sistemul de învățământ, care, în Legea Educației Naționale, spune că printre principiile care guvernează învățământul se numără principiul asumării, promovării și păstrării identității naționale și a valorilor culturale ale poporului român, principiul centrării educației pe beneficiarii acestuia, ș.a.m.d. „Când învățătorul reunește în inima sa dragostea de profesiune și dragostea de elevi, putem spune că este un învățător desăvârșit” (L. Tolstoi).

Noi românii, ne-am aliniat curentului general impus de cultura și civilizația occidentală, importând forțat și artificial, exclusiv comercial, această sărbătoare, încât ni se par astăzi, firești, defilările de oameni deghizați cât mai hidos, care împânzesc străzile și localurile.

Ca părinți suntem îngrijorați de conotațiile negative de ordin psihic, educațional, emoțional și comportamental pe care le-ar aduce asupra copiilor antrenarea lor în participarea activă la manifestările specifice Halloween-ului. Îngrijorarea noastră vine și din îndemnul Sfântului Ioan Gură de Aur dat părinților: „Dacă părinții buni s-ar strădui să îi crească întru cele bune pe fiii lor n-am mai avea nevoie nici de legi, nici de judecători și tribunale. Călăii există tocmai pentru că suntem imorali”.

Este un paradox cum, în cadrul sistemului de învățământ, ne plângem din ce în ce mai des de creșterea gradului de agresivitate al copiilor, cât și de amplificarea lipsei de receptivitate a lor la cunoștințele ce încearcă profesorii să le împărtășească în cadrul orelor de curs, și drept urmare se țin simpozioane și se organizează cursuri pe tema „nonviolentei”, iar în paralel cu aceasta stimulăm indirect tocmai această agresivitate prin direcționarea greșită a creativității copiilor cu urmări greu de anticipat și poate chiar iremediabile în viitor. Dascălul

(continuare în p. 10)

COMUNICAT DE PRESĂ

Cei 34 de bursieri ai Fundației „Mitropolitul Bartolomeu” din anul școlar și universitar 2014-2015

Pentru cele 34 de burse, oferite prin concurs de Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”, pentru anul școlar și universitar 2014-2015, și-au despus dosarul 129 de candidați din întreaga țară. Pentru a stabili o ierarhie echitabilă, care să reflecte obiectiv și transparent atât performanțele școlare, cât și profilul social și familial al fiecărui candidat, evaluarea dosarelor elevilor de liceu și ale studenților s-a făcut pe baza unei grile de punctaj, în timp ce proiectele de cercetare ale masteranzilor și doctoranzilor au fost evaluate și notate de o comisie de profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În urma evaluărilor, Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” i-a desemnat pe cei 34 de bursieri, repartizați după cum urmează:

Elevi de liceu:

1. SABOU RALUCA DIANA	Liceul Tehnologic „Voievodul Gelu” Zalău, Cl. A XII-a	21,57
2. STAN ANDREEA ELENA	Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” Caracal, Cl. A IX-a	20,20
3. CIOBANU G. VALERICA	Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” Caracal, Cl. A X-a	19,61
4. IRIMIEA XENIA RAMONA	Liceul Pedagogic „Vasile Lupu”, Iași, cl. X-a	19,60
5. JINGA G. DAMARIS	Colegiul Național „Dinicu Golescu” Câmpulung, cl. XI	19,58
6. NASTASIE A. DANIELA	Liceul Teoretic Cujmir, Mehedinți cl. IX	19,50
7. DOVAN LAVINIA FLORENȚA	Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” Caracal, cl. XII	19,44
8. CHITU ANCA ALEXANDRA	Colegiul Național „Gheorghe Asachi”, P. Neamț, cl. XII	19,06
9. TRIF CLAUDIU VASILE	Colegiul Național „Avram Iancu”, Câmpeni cl. XII	18,91
10. CALINIC IULIA ANATOLIA	Seminarul Teologic „Cuv. Paraschiva”, Neamț, cl. X	18,90
11. CANDEA V. MADALINA	Colegiul Național „Avram Iancu” Câmpeni, cl. XI	18,86
12. IONELE ALINA-ANDREEA	Colegiul Național „Avram Iancu” Câmpeni, cl. XI	18,85
13. GRIGORE IRINA DOMNICA	Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” Caracal, cl. IX	18,80
14. CIRCIUMARU PETRICA	Colegiul Național „A. I. Cuza” Corabia, cl. A X-a	18,80
15. STOICA ANDREEA ELENA	Liceul Teoretic Cujmir, cl. X	18,76
16. AL YOUSEF FATMAH	Colegiul Național „Frații Buzești” Craiova, cl. XII	18,76
17. BOTAC A. CADMIEL	Liceul de Muzică „Sigismund Toduță” Cluj, cl. XII	18,71
18. PAÑA MIHAELA IULIANA	Liceul Teoretic „Mihai Viteazul” Caracal, Cl. A X-a	18,70

Studenți:

1. FILIP ALEXANDRU IOAN	Universitatea de Vest din Oradea, An. III	20,60
2. NEAGA MARIANA ELENA	Univ. București, Fac. Administrație și Management Public, an I	20,50
3. BUNDUC DUMITRU DORU	Univ. „A.I. Cuza” Iași, Fac. de știință și inginerie a Materialelor, Iași, An IV	20,40
4. URSĂCIUC ANAMARIA	Univ. „A.I. Cuza” Iași, Facultatea de Teologie Ortodoxă, An. II	20
5. FLOREA ALINA ELENA	Univ. „A.I. Cuza” Iași, Facultatea de Teologi Ortodoxă, An. II	20
6. FLOREA CĂTĂLIN MARIAN	Academia Tehnică Militară, București, anul I	19,99
7. IVANOVICI DANIELA	Univ. „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Fac. de Teologie Ortodoxă, An. III	19,81
8. SOCACI RAREȘ-CĂLIN	Univ. „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Fac. de Teologie Ortodoxă, An. II	19,79
9. BABEȘ D. OVIDIU MARIUS	Univ. Politehnică București, Facultatea Aerospațiale, An. II	19,75
10. CHITU MARIA MIRELA	Universitatea „A.I. Cuza” Iași, Facultatea de Geografie, An. II	19,75
11. CHIHAIA CRISTINA MIHAELA	Univ. de Medicină și Farmacie „G.R. T. Popa” Iași, An IV	19,69
12. VELICHI IOAN FRANCISCO	Univ. de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca, an III	19,64
13. CORIIU ANDREEA CRISTIANA	Univ. de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București, an V	19,20

Masteranzi:

1. POPA MARIUS	Univ. „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, An. II	<i>Morala hristică și provocările lumii contemporane</i>	9,87
2. GROZA MIHAI OCTAVIAN	Univ. „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Istorie și Filosofie, An. II	<i>Clerici cărturari din Sebeșul de altă dată: Episcopul Vasile Moga și Protopopul Stavrofor S. Stanca</i>	9,74
3. MORARIU IULIU MARIUS	Univ. „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Teologie Ortodoxă, An. I	<i>Teologie, etică, economie și politică în opera și activitatea lui Dag Hammarskjöld (1905-1961)</i>	9,63

Doctorat:

1. RĂDAC IULIA MARIA	Univ. „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, An. II	<i>Profilul cititorului surprins în actul lecturii: Nicolae Steinhardt</i>	9,83
----------------------	---	--	------

Listele complete cu cei înscriși pentru concursul de burse, precum și rezultatele fiecărui participant sunt publicate pe situl Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”.

Cu fiecare bursier, Fundația va încheia un contract în care vor fi prevăzute drepturile și obligațiile ambelor părți pe toată durata derulării bursei. Bursele pentru elevi, în cunatum de 200 de lei lunar, studenți și masteranzi, în cunatum de 300 de lei lunar, se acordă pe o perioadă de 9 luni, iar bursa pentru doctoranzi este de 400 de lei lunar și se acordă pe o perioadă de 12 luni, toate începând cu data de 1 noiembrie 2014.

Fondul alocat pentru bursele anului școlar și universitar 2014-2015 este de 77.700 lei, iar până în prezent, Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a acordat 193 de burse, unor tineri din întreaga țară, în valoare totală de 518.700 lei.

Pr. Bogdan Ivanov
Administrator Fundație

Ec. Sorin Călea
Contabil Fundație

PELERINAJ în ȚARA SFÂNTĂ - ISRAEL

(12 - 19 NOIEMBRIE 2014,
8 - 15 FEBRUARIE 2015,
4 - 11 și 18 - 25 MARTIE 2015,
28 APRILIE - 5 MAI 2015,
9 - 16 și 12 - 16 MAI 2015,
1 - 8 și 5 - 12 SEPTEMBRIE 2015,
3 - 10 și 17 - 24 OCTOMBRIE 2015)

ZBORURILE VOR FI EFECTUATE DIN CLUJ-NAPOCA

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Centrul de pelerinaje „Renașterea”, organizează în perioadele menționate mai sus o serie de Pelerinaje în Israel. Pelerinajele își propun să refacă geografia locului în care a predicat și învățat Mântuitorul Hristos, ca un drum inițiativ pentru fiecare creștin, care se angajează în descoperirea rădăcinilor profunde ale credinței.

Prețul întregului pachet se ridică la valoarea de 610 Euro.

(În perioada 4 - 13 noiembrie 2014 înscrierile și informațiile pentru pelerinaje se vor face doar la birou sau la numărul fix de telefon 0264 431 020, între orele 8.00 - 16.00, de asemenea pentru informații ne puteți scrie și pe adresa de mail moldovandumitru@yahoo.com)

Ziua I: ÎNTÂLNIRE pe AEROPORTUL INTERNAȚIONAL AVRAM IANCU din CLUJ-NAPOCA:

GRUPUL 1: 12 - 19 NOIEMBRIE 2014. (MIERCURI 12 NOIEMBRIE ora 14.20 OBLIGATORIU)

GRUPUL 2: 8 - 15 FEBRUARIE 2015. (DUMINICĂ 8 FEBRUARIE ora 14.20 OBLIGATORIU) PR CIPRIAN OVIDIU MARȚIȘ

GRUPUL 3: 4 - 11 MARTIE 2015. (MIERCURI 4 MARTIE ora 14.20 OBLIGATORIU)

GRUPUL 4: 18 - 25 MARTIE 2015. (MIERCURI 18 MARTIE ora 14.20 OBLIGATORIU)

Decolare la ora 16.30 (LA TOATE CELE PATRU GRUPURI) și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv ora 19.30. Ne îndreptăm spre Tiberias. Cazare și cină Hotel 4* în Tiberias.

Ziua II: Mic dejun. Deplasare la Cana - vizitarea bisericii ortodoxe-grecești unde a avut loc prima minune din Galileea: transformarea apei în vin. Nazaret, vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul Apropiat și a bisericii ortodoxe Sf. Gavriil cu izvorul Mariei. Continuăm cu Muntele Tabor. Vizitarea bisericii ortodoxe ridicată pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la Față a Domnului Hristos. Deplasare la Muntele Fericirilor, vizitarea bisericii. Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor. Capernaum, oraș denumit și „Cetatea Domnului”, (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru). **Opțional și în funcție de timp vizită la Caprice-fabrica de aur și diamante.** Cazare și cină Hotel 4* în Tiberias.

Ziua III:

Deplasare pe coasta Mediteranei la Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, al treilea oraș ca mărime din Israel, aflat

într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vizitarea Mănăstirii Stela Maris (Steaua Mării), cu altarul deasupra peșterii Sfântului Prooroc Ilie Tezvitianul și apoi vom privi Templul Cultului Bahai, cu grădinile pe terase suspendate - sit Patrimoniu UNESCO, superioare grădinilor de la Versailles. Cină și cazare în Bethlehem la Hotel 4*

Ziua IV

Mic dejun. Deplasare la Bethlehem. Vizitarea bisericii ortodoxe și a peșterii unde s-a născut Domnul Hristos, apoi a bisericii romano-catolice Sf. Ecaterina și Grota Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu microbuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie, Zidul Plângerii. Vizită la Biserica ortodoxă românească din Ierusalim. Cină și cazare în Bethlehem la Hotel 4*

Ziua V

Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Flevit (Domnul a plâns), Biserica ortodoxă rusească Sf. Maria Magdalena cu închinare la moaștele Sfintei Ecaterina ducesa Rusiei și a Sfintei Varvara de Smolensk, Grădina Ghetimani cu Biserica Națiunilor, Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Ghetimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Parcurgem pe jos Via Dolorosa (DRUMUL CRUCII) cu cele 14 locuri în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, intrare și închinare în MORMÂNTUL DOMNULUI HRISTOS, vizitarea tuturor paracliselor sfinte de lângă Sfântul Mormânt. Cină și cazare Bethlehem Hotel 4*

Ziua VI

Mic dejun. Vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina cea de taină, Mormântul marelui rege David. Vizită la mănăstirea ortodoxă SFÂNTA CRUCE (unde a crescut copacul din care s-a realizat Crucea Răstignirii Domnului Hristos). Continuăm drumul la Hozeva și vizităm Mănăstirea cu moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Cină și cazare Bethlehem Hotel 4*

Ziua VII

Mic dejun. Deplasare la Ierihon. Intrăm în orașul Ierihon, apoi urmează vizită la biserica ortodoxă-grecescă unde vom vedea dudul lui Zaheu, Biserica și căminul românesc de la Ierihon și privire asupra Mănăstirii de pe Muntele Quarantaniei. Coborâm la Râul Iordan, unde vom fi botezați simbolic cu apă din Iordan de către preotul grupului, vizităm Mănăstirea Sf. Gherasim de la

Iordan. Trecem pe la Qumran (vechiul centru al Eseniților), cu o scurtă oprire la magazinul de produse cosmetice de la Marea Moartă. Programul zilei se încheie cu intrare gratuită la ștrandul Chibutzului Kalia și baie în apa sărată a Mării Moarte dacă apa mării este la o temperatură potrivită pentru baie. Cină și cazare Bethlehem Hotel 4*

Ziua VIII

Mic dejun. Vizită la Ein Karem - patria Sf. Ioan Botezătorul-cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sf. Ioan și a Fântânii Fecioarei Maria. Deplasare la Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Mucenic Gheorghe. Continuăm drumul cu o deplasare la Tel Aviv (cu oprire la principalele obiective turistice),

vizită în Iope la biserica ortodoxă Sf. Mihail. **Deplasare spre aeroportul Ben Gurion, decolare de la Tel Aviv ora 20:20, aterizare CLUJ-NAPOCA ora 23.35.**

Preț: 610 Euro

Prețul include:

- Bilete de avion Cluj-Napoca - Tel-Aviv și Tel-Aviv - Cluj-Napoca;
- Taxe de aeroport;
- Asistență în aeroport la sosire și plecare;
- Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;
- 7 nopți cazare la hotel de 4* în Tiberias (2 nopți), Betlehem (5 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina
- 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină - BUFET SUEDEZ);

- Taxa de intrare la

obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Betlehem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor și Mănăstirea Sf. Sava);

- Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului;

- Ghid evreu de naționalitate română în Israel;

- Preot însoțitor pentru grup;

Bagaje: bagajul de cală (1 buc.) max. 32 kg/pers., bagajul de mână max. 10 kg/pers. (fără lichide, cosmetice, obiecte tăioase sau ascuțite), dimensiunea bagajului de mână nu trebuie să depășească 56x45x25 CM.

Pretul nu include:

- Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel);

- Asigurarea medicală de sănătate: 37 lei indiferent de vârstă

Acte necesare:

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării din țară.

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul Centrului de Pelerinaje Renașterea, din Piața Avram Iancu nr. 2., la Dl. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

Arhiepiscopul Gherasim al Râmnicului (1914-2013)

Diac. Gabriel Enache

In trecerea anilor comunitățile i-au cinstit pe cei care s-au ridicat din rândul lor și au devenit modele de urmat numindu-i eroi sau personalități. Pentru noi, fiii duhovnicești ai Eparhiei Râmnicului și pentru cei din Muntenia-Buzău, Câmpia Bărăganului, oriunde ne-am afla, data de 14 noiembrie 2014 ar fi fost momentul aniversării a 100 de ani de existență în această dimensiune temporală a Părintelui nostru, Înaltpreasfinția Sa Gherasim Cristea. Acest ceas aniversar este cel în care îl pomenim într-o eternitate pe Părintele nostru, Gherasim al Râmnicului și ne aducem aminte cu pioasă recunoștință de Omul, Cărturarul și Ierarhul Gheorghe-Gherasim Cristea, pe care Domnul l-a chemat la El la începutul acestui an.

Omul Gherasim Cristea s-a născut pe 14 noiembrie 1914, în Câmpia Bărăganului la Muntenia-Buzău, județul Ialomița, o comunitate întemeiată de oameni gospodari ce au coborât din Munții Buzăului pentru a se așeza la câmpie. Primii ani ai vieții îi petrece în comuna natală, unde cu sacrificiile mamei sale parcurge primii ani de școală, primele șapte clase. După mai multe vizite la schitul Balaciu din comuna vecină pleacă fără știrea părinților la mănăstirea Ciolanu din județul Buzău. Revine la familie, pentru ca între anii 1930-1934 să îl găsim la Galați, unde este ucenic la un atelier de tâmplărie.

Anul 1934 marchează începutul urcușului pe treptele devenirii cărturarului și ierarhului Gherasim Cristea. Cu binecuvântarea mamei ajunge la mănăstirea Cernica, unde devine frate de mănăstire și urmează cursurile seminarului monahal, această primă parte a studiilor teologice încheind-o la Seminarul Central Nifon din București, al treilea din cei 31 de absolvenți, în anul 1942. În această perioadă urcă treptele vieții monahale, 1937 fiind tuns în monahism, în 1940 fiind hirotonit ierodiacon și, după câteva luni, ieromonah. Urmează între anii 1942-1946 cursurile Facultății de Teologie din București, devine licențiat în 1948, an în care este ca preot misionar în Transilvania (oficial în perioada aceasta fiind ieromonah la mănăstirea Antim).

Anii 50-70 marchează o perioadă foarte dificilă pentru existența poporului român și a Bisericii. Ani în care elitele românești au fost supuse unor presiuni extreme, Biserica trecând prin decretul din 1959, în urma căruia multe mănăstiri au fost închise. În această perioadă este numit de către Preafericitul patriarh Justinian stareț al mănăstirii Căldărușani, ctitoria lui Matei Basarab (1632-1653). 1952-1970, ani de trudă în care reușește să îi redea o parte din strălucirea de altă dată, după ce un incendiu din 1946 și presiunile noului regim o aduseseră în ruină.

Anul 1970 marchează revenirea la Galați, ca arhieru vicar al Eparhiei Dunării de Jos, cu titulatura de Constantin, și astfel încep anii Ierarhului Gherasim Cristea. Anii începutului arhieriei Înaltpreasfinției Sale sunt marcați de descoperirea unei cripte din perioada martirilor, cu sfintele moaște a șase martiri, dintre care doar patru cunoscuți cu numele Zoticos, Attalos, Philipos și Kamasis. Din 1975 este arhieru vicar al Episcopiei Râmnicului și Argeșului, cu titulatura de Piteșteanul, până în anul 1984.

9 aprilie 2014 este aceeași zi în care a trecut la Dom-

nul și domnitorul Matei Basarab, Arnota fiind ultima ctitorie domnească restaurată prin purtarea de grijă a Înaltpreasfinției Sale. A fost, așadar, 30 de ani Episcop și Arhiepiscop în Oltenia de sub munte, dar și în Muntenia, căci în teritoriul canonic al păstoririi Înaltpreasfinției Sale, în diversele etape de organizare ale eparhiei, au intrat Argeșul și Muscelul, Vâlcea, Oltul. Sunt ani în care Ierarhul Gherasim Cristea a găsit, într-o perioadă extrem de grea pentru Biserică, calea către sufletul celor care l-au ajutat să refacă și să dezvolte patrimoniul inestimabil pe care îl primise moștenire de la înaintași: Clocciovul sau Brâncoveniul din județul Olt, Bistrița boierilor Craiovești, Hureziul Brâncovenilor, Centrul Eparhial al Râmnicului lui Antim, Chesarie, Filaret sau Vartolomeu Stănescu, Ostrovul doamnei lui Neagoe Basarab și, nu în ultimul rând, Arnota aceluiași Matei

Basarab, locul odihnei veșnice a marelui domnitor; sute de parohii pe care le-a cercetat și pentru care a hirotonit preoți, reînființarea Seminarului de la Râmnic ce a pregătit preoți pentru Eparhia Râmnicului, dar și pentru Eparhia Harghitei și Covasnei... Acesta ar fi un mic tablou al activității Arhierului Gherasim Cristea.

Majoritatea dintre noi îl cunosc doar pe Omul sau Ierarhul Gherasim Cristea, dar mai există o dimensiune, cea a cărturarului. Din perioada stăreției la Cernica au rămas în paginile revistelor vremii primele măturii despre anumite momente al Istoriei românilor, amintim aici „Păstrarea tezaurului arhitectonic național...”, în Mitropolia Olteniei, nr. 5 din 1956; „Scrisori inedite de la Popa Șapcă”, în

Magazin Istoric nr. 6 din 1963. Spre finalul acestei perioade, Preafericitul Justinian îl trimite la o bursă de studii în Germania, în 1970. Din anii începuturilor Arhieriei am putea aminti articolul „Ecouri despre Independența de Stat a României, consemnate în presa germană din Transilvania”, în Almanahul Parohiei Ortodoxe Române, Viena, nr. XVIII, 1978.

Primii ani ai arhieriei la Râmnicu Vâlcea marchează debutul editorial în volum cu studiul „Războiul de independență în documentele Episcopiei Râmnicului și Argeșului”, Râmnicu Vâlcea 1977, 105 p., urmat de „Preotul Radu Șapcă - omul și opera” Râmnicu Vâlcea, 1979, 124 p., „Un sfânt printre oameni”, Istoricul Mănăstirilor Hurezi, Căldărușani și Govora etc. Iată doar câteva din titlurile volumelor publicate până acum.

Cel mai important volum publicat de Înaltpreasfinția Sa este însă „Istoria Eparhiei Râmnicului”, Râmnicu Vâlcea 2009, 615 p. Primul și singurul studiu monografic complet asupra istoriei eparhiei Râmnicului data din 1906 și a fost publicat de către Episcopul Athanasie Mironescu al Râmnicului (1856-1931), viitor mitropolit primat al României. Volumul nu e o simplă monografie, ci prezintă rolul multiplu pe care Eparhia Râmnicului l-a reprezentat în viața poporului roman, în dimensiunea sa națională, culturală și spirituală. În urmă cu câțiva ani, Înaltpreasfinția Sa a donat Bibliotecii Centrale Universitare Lucian Blaga a Universității Babeș-Bolyai majoritatea volumelor publicate, volume ce se pot consulta la sala de lectură din sediul central al bibliotecii amintite.

În acest noiembrie 2014, cei aproape 100 de ani ai Părintelui nostru sunt „ziua de ieri care a trecut și o strajă din noaptea”. Pentru noi, cei care l-am cunoscut și i-am fost fii duhovnicești în această dimensiune a existenței noastre terestre, Înaltpreasfinția Sa va rămâne GHERASIM al RÂMNICULUI... Acum și în Veac!...

Fenomenul Halloween

(continuare din p. 8)

știe că „Tânărul bine crescut nu numai că se bucură de respectul tuturor dar vă va fi mult mai drag și vouă!... Pentru aceasta, la bătrânețe el vă va sluji cu toată dragostea firească. El va fi sprijinul vostru...” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Aceste activități de Halloween vin în contradicție totală cu natura și menirea instituțiilor de învățământ, putând tulbura mintea și afecta sănătatea spirituală și morală a elevilor, deoarece ei nu au mecanisme psihice de a se apăra de această deversare a demonicului, a urâtului, a odiosului, a magiei, în viața lor emoțională și ajung ulterior să le accepte ca firești, în mod necondiționat.

Copilul nu face încă bine distincția între real și imaginar încât degeaba pe costumele de Superman scrie că „nu se poate zbura cu acest costum”, se găsește câte un năzdrăvan care, influențat și extaziat de prestața eroului din film, încearcă să-l imite, sfârșind printr-o cădere în gol. Apoi care este pragul psihologic, la care un copil deghizat în vampir și care strigă în glumă „vreau sânge...mi-e sete de sânge.” să și intre în pielea personajului și, în joacă, să vrea să vadă cum e când curge sânge, sau ce gust are acesta?

Privind la SUA, țara unde această sărbătoare a atins apogeul maleficului, creșterea violențelor în timpul Halloween-ului este evidentă, cresc acțiunile violente, faptele penale, accidentele grave, consumul de alcool și droguri, la tineri, inclusiv copii.

Își poate asuma vreun dascăl responsabilitatea pentru urmările ce ar putea apărea în urma acestui nevinovat joc „de-a urâtul”? Poate corpul profesoral să rămână indiferent la imaginea pe care școala unde predau o are în exterior? Atunci unde este veridicitatea și frumusețea neasemănată a poeziei „Dăscăliță, dăscăliță, ne-ai chemat de pe uliță / Și ne-ai dat la fiecare, aur și mărgăritare...”? Părinții din zilele noastre, mai ocupați parcă decât oricând, din lipsă de timp sau interes, nu se preocupă să își ferească copilul de o asemenea influență negativă, dar are nădejdea că sistemul educațional de învățământ să-i ofere repere bune, să facă oameni buni din ei, iar școala, îi învață să fie vampiri, vârcolaci, demoni, monștri, așa, „în joacă”, pentru „cultivarea creativității”. În acest sens se potrivesc atât de bine cuvintele Sfântului Ieronim care spune: „Părinții care nu-și cresc bine copiii în frica lui Dumnezeu îi nasc pentru o viață trecătoare și îi împing spre moartea veșnică”.

Există însă multe metode de stimulare a creativității copiilor, altele decât copierea, imitarea fără discernământ a unor practici și obiceiuri legate de sărbători ale altor popoare, din alte timpuri. Nu tot ceea ce este acceptat într-o epocă este neapărat și bun. Sistemul național educațional are acum la îndemână mijloace moderne de învățare: calculatoare, videoproiectoare, sisteme home cinema, cabinete multifuncționale sau pe specialități, cu ajutorul cărora putem crea activități alternative: cercuri literare, cenacluri, spectacole muzicale, expoziții, carnaval (teme istorice, zoologice), excursii.

Corect ar fi să ne preocupe cultivarea propriului discernământ și al specificului nostru ca neam, nu să copiem. Trebuie să fim atenți ca să nu-și formeze copii noștri treptat gustul pentru macabru, sadism, violență, fiind ajutați în acest sens și de desenele animate cu monștri, jocurile agresive pe calculator, filmele horror, cărțile Hary Potter ș.a.

Apreciem și laudăm strădania dascălilor nășăudeni în păstrarea valorilor culturii naționale prin organizarea periodică a simpoziunilor și activităților educative cu privire la omagierea poeziei noastre Eminescu și Coșbuc, a scriitorilor nășăudeni, în special marele Rebreanu, precum și valorificarea și purtarea cu mândrie și emoție a portului popular nășăudean cu ocazia sărbătorii elevilor nășăudeni „Maialul” și suntem siguri că toate cele spuse vor avea răsunet pozitiv în conștiința cât mai multor români, dar în primul rând al conducătorilor instituțiilor de învățământ.

Vă mulțumim pentru înțelegere și pentru frumoașa și corecta îndrumare moral-civică ce vă veți strădui să o cultivați copiilor noștri în continuare și dorim ca împreună să stopăm, dacă este cu putință, acest fenomen nociv societății noastre.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare **sâmbătă**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Octombrie 2014

1 octombrie: În sobor de arhierii, având în frunte pe Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, în Catedrala Mitropolitană din Timișoara, participă la slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

2 octombrie: Prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatul Năsăud.

Oficiază slujba de binecuvântare a Centrului Catehetic „Miron Cristea” al parohiei Năsăud II (paroh: Pr. Grigore Celsie). Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Munții Călimani, pe raza localității Colibița (paroh: Pr. Ioan Hăbălău), pe vârful Piatra lui Orban, oficiază slujba de sfințire a unei Troițe. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

3 octombrie: În incinta Inspectoratului de Jandarmi al Județului Cluj, participă la ceremonia de trecere în rezervă a comandantului, General Aurel Litan și preluarea comenzii de către Colonelul Florinel Budișan. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

4 octombrie: La Mănăstirea Nicula, participă la cea de-a V-a ediție a Colocviilor de la Nicula. Oficiază slujba Parastasului pentru ctitori. Rostește un cuvânt de învățătură. În sala mare a Centrului de conferințe și studii patristice din incinta mănăstirii, susține o comunicare.

În biserica din Chirales, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Marc, fiul părintelui paroh, Horațiu Mureșan. Rostește un cuvânt de învățătură

5 octombrie: Oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfânta Treime” și „Sfinții Martiri Brâncoveni” din Gherla. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Ioan Morar, distincția „Crucea Transilvană”, părintelui Alexandru Fărcaș, distincția „Crucea Arhiepiscopală”, iar domnului Emonoil Tudose, distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

La Opera Română din Cluj-Napoca, participă la spectacolul de binefacere în folosul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

6 octombrie: La Centrul de formare „Dumitru Stăniloae” din incinta Facultății de Teologie din București, participă la Congresul Internațional de Teologie, organizat cu prilejul Anului Omagial Euharistic. Susține o comunicare.

7 octombrie: Prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatul Bistrița.

În biserica din Cornești (paroh: Pr. Dănuț Pinteș), protopopiatul Huedin, oficiază o slujbă de mulțumire pentru tinerii Eustratie Gheorghe și Oana Carmen Pinteș. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Piața Unirii din Cluj-Napoca, participă la deschiderea Târgului Internațional de Carte. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe ÎPS Părinte Serafim, Mitropolitul Europei Centrale și de Nord.

8 octombrie: Prezidează comisia de examinare a candidaților

pentru ocuparea posturilor de preoți parohi, pentru parohiile Sita (protopopiatul Beclean), Hălmășău (protopopiatul Beclean) și Tioțiu (protopopiatul Gherla).

În cadrul Târgului Internațional de Carte, participă la lansarea cărților „Fărămiturile Ospățului” a Sfântului Ignatie Briancianinov, în traducerea Înaltpreasfinției Sale și „Spre ziua cea neînserată” a Olgăi Lossky.

În sala de ședințe a Primăriei Bistrița, participă la conferința maestrului Sorin Dumitrescu și la vernisajul unei expoziții, manifestări dedicate Sfinților Martiri Brâncoveni.

9 octombrie: În Biserica „Sfânta Treime” și „Sfinții Martiri Brâncoveni”, prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatul Gherla. Face o vizită pe șantierul de construcție a Bisericii „Nașterea Maicii Domnului” (parohi: Pr. Vasile Săsărman și Pr. Vasile Ciciovan) și pe șantierul de pictură al Bisericii „Sfânta Cuvioasă Parascheva” (paroh: Pr. Petru Băgăcean) din orașul Gherla.

Vizitează parohiile Iclod (paroh: Pr. Claudiu Herineanu) și Valea Fânațelor (paroh: Pr. Nicolae Petru Buran). Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

10 octombrie: În Catedrala Mitropolitană, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la moartea lui Carol I, primul rege al României, săvârșește slujba Parastasului pentru regii și reginele țării noastre. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul căminului internat din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în timpul Sfintei Liturghii oficiate cu ocazia sfințirii bisericii „Sfânta Treime” și „Sfinții Martiri Brâncoveni” din Gherla, 5 octombrie, 2014.

11 octombrie: În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Prot. Ioan Jeler și Pr. Cons. Cristian Baciu), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Oscar Iacob Vasinca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În localitatea Panticeu (paroh: Pr. Marius Peter), săvârșește o slujbă de binecuvântare a noului sediu al Primăriei. Rostește un cuvânt de învățătură.

În parohia Apahida II (paroh: Pr. Sorin Trâncă), oficiază slujba de binecuvântare a demisolului Bisericii „Sfântul Apostol Andrei”. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește într-un sachelar pe părintele paroh.

12 octombrie: În localitatea Straja, filie a parohiei Iuriu de Câmpie, oficiază slujba de sfințire a noii biserici. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe tânărul Octavian Vancea. Hirotesește într-un iconom pe părintele paroh Mircea Vasile Matei. Sfințește noua Troiță din incinta bisericii. Este însoțit de PC Diac. Dan Grigore Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Re-nașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

13 octombrie: Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus. Este însoțit de domnul arhitect Călin Chifăr.

14 octombrie: (Sfânta Cuvioasă Parascheva): Cu prilejul hramului, pe Altarul de vară al Mănăstirii de la Râșca Transilvană, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește preot

pe diaconul Octavian Vancea, pe seama parohiei Tioțiu, protopopiatul Gherla și diacon, pe tânărul Tudor Alexandru Daneș.

La „Crucea Iancului”, în comuna Mărișel (paroh: Pr. Ioan Mocean), săvârșește slujba de sfințire a unei noi Troițe. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca și de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 octombrie: Primește la reședință pe PS Părinte Ignatie, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Spaniei și Portugaliei.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

16 octombrie: În Aula Magna a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, participă la deschiderea Congresului „Sfântul Dionisie Areopagitul: izvoare, context, receptare”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatul Beclean.

În parohia Cușma (paroh: Pr. Adrian Otviș), protopopiatul Bistrița, săvârșește, cu prilejul inaugurării Centrului Social pentru Vârșnici „Sfinții Părinți Ioachim și Ana”, o slujbă de binecuvântare. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește într-un iconom pe părintele Marius Ioan Pintican, coordonatorul Asociației Filantropia, filiala Bistrița. Acordă doamnei Ani Nastasia Bob, directorul Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită în parohia Petriș (paroh: Pr. Vasile Tomoroga), protopopiatul Bistrița.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează întâlnirea de organizare a Reuniunii Tinerilor Creștini Ortodocși din Europa, ce va avea loc în luna septembrie a anului viitor.

17 octombrie: La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, primește delegația Bisericii Greco-Catolice, având în frunte pe PS Părinte Florentin Crihălmeanu.

18 octombrie: (Sfântul Evanghelist Luca): Cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie în paraclisul Spitalului Județean din Cluj-Napoca (preot slujitor: Pr. Ioan Cosma). Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește preot pe diaconul Tudor Alexandru Daneș, pe seama parohiei Sita, protopopiatul Beclean și diacon, pe tânărul Doru Constantin Zaharie. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

19 octombrie: În parohia Surduc, protopopiatul Turda, săvârșește slujba de sfințire a bisericii și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Doru Constantin Zaharie, pe seama parohiei Hălmășău, protopopiatul Beclean. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Radu Liviu Roșu. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

20 octombrie: Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”. Se întâlnește cu angajații și voluntarii și îi vizitează pe bolnavii internați aici.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Învierea Domnului” (paroh: Pr. Coriolan Dura) din Cluj-Napoca și pe șantierele Bisericii „Întrarea Domnului în Ierusalim” (paroh: Pr. Sebastian Rusu) și „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” (paroh: Pr. Ovidiu Martiș) din Florești. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

21 octombrie: (Sfinții Mărturisitori Ardeleni): Săvârșește slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie în parohia Rusu Bărgăului. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom, pe părintele paroh Ioan Platon.

În cimitirul din Bistrița, săvârșește slujba de sfințire a unui monument ridicat în memoria a trei eroi din lupta anticomunistă, îngrijit de PC Pr. Vasile Rus din parohia Nepos, urmașul unuia dintre cei trei. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Aula Mare a Facultății de Teologie, asistă la premiera națională a filmului „Te iubesc, Ion și Doina”, în organizarea Cercului Studentesc „Baladă pentru Basarabia”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

22 octombrie: În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, participă la gala de premiere a elevilor merituozii din județul Cluj, organizată de Inspectoratul Școlar Județean și Consiliul

➤ Județean. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În biserica parohiei Bedeciu (paroh: Pr. Stelian Neag), protopopiatul Huedin, participă la ședința consiliului parohial. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

23 octombrie: Într-un cadru festiv, în Holul de Onoare al Castelului Peleş din Sinaia, primește din partea Majestății Sale Mihai I, Regele României, prin mâinile Alteței Sale Regale, Margareta, Prințesa moștenitoare, decorația regală „Nihil Sine Deo”.

Participă la Dineul oferit de membrii casei Regale, cu prilejul împlinirii a 93 de ani de viață ai Regelui Mihai I al României.

24 octombrie: Ca delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, întâmpină la Aeroportul Internațional „Henri Coandă” din București, delegația Patriarhiei Ierusalimului, în fruntea căreia s-a aflat Preafericitul Părinte Teofil al III-lea, Patriarhul Ierusalimului și a toată Palestina. În sala de protocol al aeroportului rostește un cuvânt de bun venit.

În deschiderea manifestărilor organizate cu prilejul hramului Catedralei Patriarhale din București, participă la Pelerinajul Sfinților de pe Colina Bucuriei.

25 octombrie: La Monumentul Ostașului Român din Carei, jud. Satu Mare, cu prilejul Zilei Armatei Române, împreună cu Preașfințitul Părinte Iustin Sigheteanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, participă la manifestările religioase și militare organizate cu acest prilej. Oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Lujerdiu, protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Iustin, fiul părintelui paroh Cornel Baci. Rostește un cuvânt de învățătură.

26 octombrie (Sfântul Dimitrie Izvorătorul de Mir): În biserica din Budești, protopopiatul Beclean, săvârșește o slujbă de binecuvântare a lucrărilor executate la sfântul locaș și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor, pe părintele paroh Cristian Dragoș. Este însoțit de PC Pr. Stelian Tofană, profesor universitar la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, fiu al satului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

27 octombrie (Sfântul Dimitrie cel Nou): Cu prilejul hramului, în Catedrala Patriarhală, în sobor de arhierii, sub conducerea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României și a Preafericitului Părinte Teofil al III-lea, Patriarhul Ierusalimului și a toată Palestina, slujește la Sfânta Liturghie.

La Sala Radio din București, participă la secțiunea finală a tradiționalului concurs de muzică religioasă „Lăudați pe Domnul”.

28 octombrie: În Sala Sinodală din Palatul Patriarhal, participă la sesiunea festivă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, dedicată Anului Omagial Euharistic și al Sfinților Martiri Brâncoveni.

Împreună cu alți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, participă la inaugurarea Centrului cultural-misionar „Familia” din orașul Pantelimon, județul Ilfov, aflat sub oblăduirea Bisericii.

29 octombrie: În Sala Sinodală din incinta Palatului Patriarhal, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, de la Bariera Vergului din București, se reculege preț de câteva clipe la căpătâiul adormitului întru Domnul, preot profesor Dumitru Radu.

30 octombrie: În Aula Mare Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatele Cluj I și Cluj II.

La Teatrul de Vară din Bistrița, participă la spectacolul folcloric „Dă Doamne, la lume, bine”, organizat în beneficiul Centrului de Tineret „Pr. Prof. Ioan Bunea” de la Sângeorz-Băi (coordonator: Pr. Tudor Mudure). Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

31 octombrie: Face o vizită pe șantierul căminului internat din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la încheierea ciclului de manifestări închinare împlinirii a 90 de ani de învățământ teologic la Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

A consemnat, *Arhid. Claudiu Ioan Grama*

Activități ale Facultății clujene de Teologie Ortodoxă (octombrie 2014)

Dacian But-Căpușan

În perioada 5-8 octombrie 2014 s-a desfășurat la București, la Centrul Național pentru Formare Continuă *Dimitru Stăniloae*, în organizarea Patriarhiei Române și a Facultății de Teologie Ortodoxă *Patriarhul Justinian* din București, Congresul Internațional de Teologie: *Sensurile și importanța Sfintei Taine a Spovedaniei și ale Sfintei Taine a Împărtășaniei în teologia, spiritualitatea și misiunea ortodoxă contemporană*.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de Înaltpreașfințitul Părinte Prof. univ. dr. Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, care a prezentat referatul: *Curățiri prin Spovedanie, Îl recunoaștem pe Hristos în Euharistie*, și Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, cu referatul: *Sfânta Euharistie- merinde pe calea vieții veșnice și pregustare a împărăției*.

Miercuri 8 octombrie 2014 Cercul de film al Facultății (responsabil stud. Leon Drăgan) a organizat vizionarea filmului: *God's not Dead*.

Cercul studențesc „Femeia în Biserica Ortodoxă” (responsabil stud. Alexandra-Felicia Coroian) a organizat joi, 9 octombrie 2014 o serie de discuții libere pe tema: *Femeia între tradiție și falsă tradiție*.

Marti, 14 octombrie 2014, Cercul studențesc de film al Facultății a organizat vizionarea filmului: *Wild Hugs*.

Universitatea “Babeș-Bolyai” (Facultatea de Teologie Ortodoxă, Facultatea de Teologie Greco-Catolică, Facultatea de Litere, Centrul de Filosofie Antică și Medievală), în colaborare cu Eparhia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Cluj-Gherla, Mitropolia Ortodoxă a Clujului, Maramureșului și Sălajului și Institutul Patristic *Augustinianum* din Roma, cu sprijinul Secretariatului de Stat pentru Culte și a Ambasadei României pe lângă Sfan-

tu Scaun și Ordinul Suveran Militar de Malta, a organizat în zilele de 16 și 17 octombrie 2014 un ciclu de conferințe, cu tema *Sfântul Dionisie Areopagitul. Izvoare, context, receptare*.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de Înaltpreașfințitul Părinte Prof. univ. dr. Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Decanul Facultății și lect. univ. dr. Nicolae Turcan.

Cercul studențesc „Femeia în Biserica Ortodoxă” a organizat joi, 16 octombrie 2014 vizionarea filmului: *Pope Joanna*, urmată de discuții libere

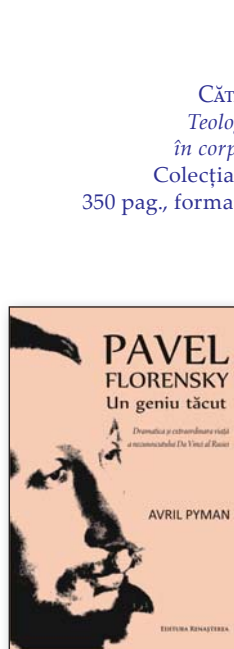
Vineri, 17 octombrie 2014 Cercul de literatură și proză al Facultății (responsabil stud. Mihai Repede) a organizat o întrunire cu tema: *Despre importanța scrisului*.

În perioada 15-17 octombrie, la *Universitatea din Nijmegen/Olanda*, pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie și pr. conf. univ. dr. Gabriel Gărdan au participat la conferința *Concepts of Human Dignity in the Patristic Tradition, and their traces in the Eastern and Western Christianity*. În cadrul conferinței, pr. Ștefan Iloaie a prezentat referatul *The concept of Person in the theology of Father Dumitru Stăniloae. The relevance of the Person for the determination of the christian perspective on Human Dignity*, iar pr. Gabriel Gărdan a prezentat referatul *“I am an image of your ineffable glory, though I bear the scars of sin”. The divine image as fundament of human dignity in some orthodox liturgical text*. Conferința a fost organizată de către Institute of Eastern Christian Studies din Nijmegen, în colaborare cu Saint Tikhon's Orthodox University Moscow, Vrije University Amsterdam și Protestant Theological University Amsterdam.

Marti, 21 octombrie 2014, Cercul studențesc „Baladă pentru Basarabia” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (responsabil Vitalie Ciobanu) a organizat vizionarea filmului documentar *Te iubesc Ion și Doina*, regizat de Leontina Vatanman despre Ion și Doina Aldea Teodorovici, proiectat în premieră în România. Filmul prezintă viața personală a celor doi basarabeni și iubirea lor pentru țară.

EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

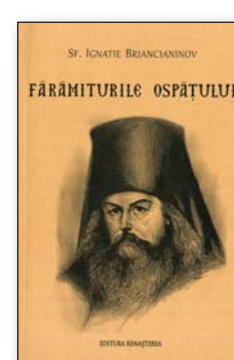

CĂTĂLIN PĂLIMARU,
Teologia experienței în corpul macarian,
Colecția Monografii 4,
350 pag., format 145x210 mm.,
Preț: 28 lei.

SF. IGNATIE BRIANCANINOV,
Fărămiturile Ospățului,
Colecția Spiritualitate 8,
283 pag., format: 130x200 mm
Preț: 20 lei.

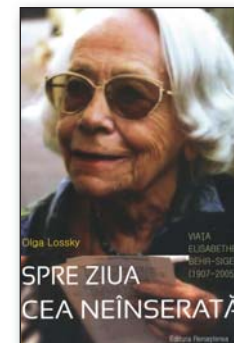
AVRIL PYMAN,
Pavel Florensky. Un geniu tăcut. Dramatică și extraordinara viață a necunoscutului Da Vinci al Rusiei,
Colecția: Mari teologi ai sec. XX, 2,
492 pag., format: 135x200 mm,
Preț: 45 lei

PAUL SILADI,
Ortodoxia în Occident. 10 convertiri,
Colecția: Mari teologi ai sec. XX, no. 4,
189 pag., format: 145x210 mm.
Preț: 13 lei.

ARHIM. ZAHARIA ZAHAROU,
Răscumpărând vremea (Efeseni 5, 16). Cuvinte de mântuire către inimile iubitoare de Hristos, împărtășite la Cluj-Napoca, 5-7 iunie 2012,
138 pag., format: 130x200 mm,
Preț: 10 lei

OLGA LOSSKY,
Spre ziua cea neînserată. Viața Elisabetei Behr-Sigel (1907-2005),
Colecția: Mari Teologie a XX 3,
79 Pag., format: 127x200 mm
Preț: 5 Lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda,
Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Iuliu Marius Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pintea, Pr. Dan Popovici, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Valentin Vesa

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Chipuri de privat: Părintele Teofil Părăian

Lavinia-Teodora Sabou

Lntotdeauna când era rugat să descrie imaginea călugărului autentic, Părintele Teofil Părăian sublinia faptul că trăsătura definitorie a acestuia trebuie să fie bucuria. De multe ori, când oamenii îl ascultau vorbind despre călugărie, aceștia conștientizau că au adevărata bucurie a celor spuse de părintele chiar în fața lor, în persoana sfinției sale, în care se regăseau și bucuria tinereții, și statornicia bătrâneții, și blândețea tatălui, și bunătatea omului firesc ce și-a închinat viața lui Dumnezeu.

„Un călugăr trebuie să fie un bătrân frumos, un bătrân îmbunătățit, un bătrân de care se bucură oamenii. De călugăr să te bucuri de la tinerețe până la bătrânețe. De când ești tânăr, dacă te faci călugăr, poți să fii frumos sufletește, să se bucure oamenii de existența ta cum se bucură de o floare, cum se bucură de o apă vie, cum se bucură de un peisaj frumos, de un răsărit de soare, de un apus de soare, cum se bucură oamenii de lucrurile frumoase din jurul lor.” (Arhim. Teofil, *Veniți de luați bucurie*, p. 45)

Itinerariu biografic

Părintele Arhimandrit Teofil Părăian (3 martie 1929 – 29 octombrie 2009) s-a născut într-o familie de țărani din satul Topârcea, județul Sibiu, primind la botez numele de Ioan. Născut fără vedere, urmează școala primară pentru nevăzători din Cluj-Napoca, continuând apoi cursurile la o școală de nevăzători la Timișoara și, până în 1948, la un liceu teoretic în același oraș. În această perioadă, îl cunoaște pe Părintele Arsenie Boca, cel care îl va îndruma în viața duhovnicească, sfătuiindu-l mai ales să practice rugăciunea inimii. Părintele Teofil spunea că mergea la școală cu rugăciunea pe buze și „aveam uneori atâta bucurie că aveam impresia că mă ridică cineva pe sus, că nu aș mai putea suporta mai multă bucurie” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, p. 55).

Mai târziu, în 1996, îi va scrie unui fiu duhovnicesc că „În fața lui Dumnezeu, noi ca și acum, și în viitor, și în veșnicie, nu vom putea spune nimic mai important și mai esențial decât ceea ce spunem mereu: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul.»” (dintr-o scrisoare citită de Pr. Iustin Miron, stareț al Mănăstirii Oașa, la conferința *Părintele Teofil Părăian - Darul lui Dumnezeu pentru noi*).

Între 1948 – 1952, tânărul Ioan urmează cursurile Facultății de Teologie din Sibiu, în ciuda vocilor care îl descurajau zicându-i că, orb fiind, nu va putea fi niciodată preot. În anul 1953, hotărăște să intre în obștea Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, fiind călugărit după patru luni cu numele de Teofil („iubitor de Dumnezeu”). După șapte ani, este hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan, iar după 23 de ani de diaconie, este hirotonit preot de către Mitropolitul Antonie Plămădeală, primind și binecuvântarea pentru a fi duhovnic. Hirotonit protosinghel în anul 1986, Părintele Teofil primește numirea de arhimandrit în 1988. Începând cu anul 1992, părintele răspunde invitațiilor de a susține conferințe duhovnicești în câteva orașe din România, îndeosebi în perioada Postului Mare și a Postului Crăciunului. Acestea s-au constituit mai târziu sub forma unei moșteniri extrem de valoroase, concretizată în peste 40 de volume semnate de sfinția sa, înregistrări cu predici, conferințe și interviuri.

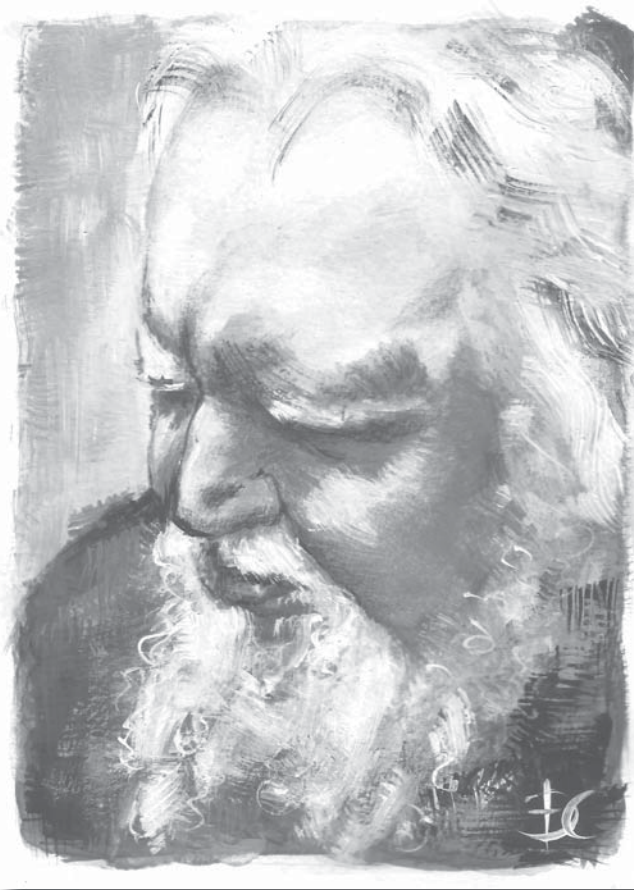
Darul lui Dumnezeu

Pentru Părintele Teofil, valoarea omului este neasemuită; acesta este chemat să aibă inimă de fiu față de Dumnezeu, inimă de mamă față de aproapele și inimă de judecător față de sine însuși. Părintele era foarte îngăduitor față de ceilalți, după cuvântul pe care-l auzise într-o convorbire a Părintelui Arsenie Boca cu un preot, la care fusese și el prezent: „Să fii înțelegător față de neputința omenească” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, p. 54).

Cu toate acestea, față de sine nu era deloc îngăduitor. Părintele Iustin Miron, starețul Mănăstirii Oașa, unul dintre cei mai apropiați

ucenici ai Părintelui Teofil, vorbind despre duhovnicul său, ilustra această exigență a sa față de sine prin programul pe care părintele îl avea – deși rânduiala slujbelor începea, la Sâmbăta de Sus, la ora 6 dimineața, părintele se trezea la ora 3, își făcea pravila, învăța poezii, citea în Braille din Sfinții Părinți.

Deși avea o blândețe care-l determina pe Părintele Iustin să simtă că merge la el ca la Dumnezeu atunci când se spovedea, Părintele Teofil aștepta de la fiii săi duhovnicești să fie studenți exemplari („Așa trebuie să înveți cum ar fi Domnul Iisus Hristos în locul tău. Era foarte exigent cu școala. Ținea să fii bun în ceea ce ești, să fii om de treabă”, își amintește Părintele Iustin), să nu circule fără centură în mașină sau fără bilet în autobuz, pentru că, spunea el, „ce faci, te și face”. „Era foarte ordonat, foarte disciplinat Părintele Teofil, în tot!”, ținea la aceste reguli de conduită nu din rigiditate, ci

„dintr-o conștiință superioară.” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*). Este binecunoscut faptul că, la spovedanie, îi pune pe oameni să spună *Cuvine-se cu adevărat*; la problemele pe care Părintele Iustin își amintește că le aducea înaintea duhovnicului său, Părintele Teofil fie dădea soluții clare, fie zicea „Lasă, că ne ajută Dumnezeu”, asumându-și încercarea ucenicului, așa încât „găseam problemele rezolvate, până ajungeam acasă” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*).

„Să înflorim și noi ca florile”

Deseori, vorbind despre sine, Părintele Teofil spunea că este un produs al prietenilor săi. Alteleori, spunea că viața lui a fost ca o floare, dând acestei idei nu un sens de vanitate sau slavă deșartă, ci referindu-se la faptul că viața lui a curs într-un mod firesc. De altfel, omul însuși, dar și menirea sa, erau pentru Părintele Teofil asemănătoare florilor, zicea că „avem destinația aceasta de la Dumnezeu, să înfrumusețăm pământul. Să aducem ceva din cer pe pământ. Să înmulțim ceea ce este frumos. Să înflorim și noi ca florile”. (cuvinte extrase de Liga Studenților din Timișoara dintr-o conferință înregistrată).

Părintele avea față de aproapele o raportare de frate, dar mai cu seamă, o raportare de prieten; spunea adesea că și-a „programat toate prietenii pentru veșnicie”, căci „cei care se potrivesc în lumea aceasta se potrivesc și în lumea cealaltă” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, 204).

Într-o scrisoare adresată Părintelui Ioan Gînscă, datată în 21 decembrie 2000, Părintele Teofil îi scria, manifestând o bucurie ce nu putea ieși la iveală decât dintr-o iubire fiică a iubirii lui Dumnezeu: „Cât privește un cadou, n-am ce să-ți ofer mai mult, decât «inima mea». Îți ofer inima, în care te port. Îți ofer inima, în care te cuprind și din care, odată intrat, nu mai poți ieși. [...] Eu te duc cu mine, mai întâi, în fața lui Dumnezeu și apoi pretutindeni unde îmi îndrepteză Domnul pașii.” (Pr. Ioan Gînscă, *Îți ofer inima, în care te port*). Inima părintelui era largită de harul lui Dumnezeu, întotdeau-

na amintea, după cuvântul care ajunsese la sfinția sa din Athos, care „tare mult mi-a plăcut”, că „inima mea are intrări, dar ieșiri nu are.” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, 22).

Bucuria și tinerețea neobosită îl apropiu de noi, tinerii

Timp de paisprezece ani, părintele a fost prezent în mijlocul fraților și al studenților ascorigiști, în taberele organizate mai întâi la Poșaga (între anii 1995 – 2000), iar apoi la Oașa. Era foarte apropiat de tineri datorită bucuriei și veseliei firești care îl caracterizau, inspirându-i și oferind astfel un sens autentic creștinesc vieții tuturor celor cu care se întâlnea, căci o făcea cu toată dragostea. Părintele Iustin observă că acum, după mutarea la cer a Părintelui Teofil, în taberele a căror tradiție a continuat sub ocrotirea sfinției sale – *Tabăra națională studențească „Pr. Teofil Părăian”* –, numărul participanților a crescut considerabil (aproximativ 200 – 300 de studenți), așa încât are certitudinea că părintele este mai aproape din cer pe pământ decât a fost când era fizic în mijlocul lor. (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*).

Am ajuns și eu într-o astfel de tabără pe vremea când numărul participanților nu depășea 50 de tineri, în 2008. Eram foarte surprinsă de prezența părintelui, ne vorbea în fiecare zi, după Sfânta Liturgie și după vecernie. Ținea ochii închiși, capul ușor plecat și, zâmbind, ne spunea că pocăința se face cu bucurie, că Dumnezeu ne zâmbește, și noi, la rândul nostru, trebuie să Îi zâmbim. Așa ceva eu nu mai auzisem niciodată. Cum să Îi zâmbești lui Dumnezeu? Mi se părea că e prea departe Dumnezeu, cum să străbată zâmbetul peste atâția nori până la El? După o săptămână în preajma părintelui, zâmbetul sfinției sale ne-a convins, eram incredințată că așa trebuie să fie, că e firesc să-I zâmbim lui Dumnezeu. Părintele Teofil ni-l făcuse cunoscut pe Dumnezeu personal din viețile noastre, ale fiecăruia dintre noi; nu știu cum se făcea, dar eram toți bucuroși... Părea un paradox, noi, tinerii, ne molipsisem de la bucuria părintelui.

Pe lângă cuvântări, părintele și spovedea. Eu nu eram studentă încă, aveam acasă, nu de foarte mult timp, un duhovnic. Și nu voiam să mă spovedesc, auzisem că nu e bine să te spovedești la alți preoți. Însă, au insistat ceilalți să profit, să-l exploatez cât mai mult posibil. Aceștia, fiind mai mari, știau cu ce părinte avem de-a face, eu doar intuiai necutezător și mă minunam de el. Îmi amintesc cu ciudă pentru naivitatea mea de atunci că am intrat totuși să vorbesc cu părintele. I-am zis că nu vreau să mă spovedesc, că am duhovnic. M-a întrebat cine e duhovnicul meu, de unde sunt, așa am ajuns să-i spun că nu sunt studentă. M-a întrebat ce caut atunci, elevă fiind, într-o tabără de studenți. Îmi era foarte rușine, nu am știut ce să răspund, nu-mi amintesc ce i-am zis. Nu știam nici ce să-l întreb, nu-mi iscodisem problemele existențiale. Mereu îmi vine să rîd când îmi amintesc ce întrebare i-am pus, totuși: „Părinte, ce-nseamnă frica de Dumnezeu?”. Mi-a zis „Dragă, frica de Dumnezeu este să-L iubești pe Dumnezeu și să-I păzești poruncile”. Mai scurt decât mă așteptasem. M-a pus să zic *Cuvine-se cu adevărat* și m-am văzut ieșită. Dacă eram cu mintea mai deschisă, l-aș fi întrebat... Câte nu l-aș fi întrebat?

„Se bucura de Dumnezeu prin toate”

Părintele Teofil avea o bucurie molipsitoare și o încredere neclintită în Dumnezeu. La conferințele la care mergea, era mereu întrebat dacă crede că se va mântui. Răspunsul părintelui era smintitor pentru unii, dătător de nădejde pentru alții: „Sunt 100%”. Și atunci eram și eu 50%” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*). Această siguranță venea din credința că Dumnezeu nu are pe nimeni pierdut, că fiecare om își are rezervat locul său în veșnicie, pe care nimeni altcineva nu îl poate înlocui, un loc pe care suntem chemați să-l ocupăm prin asalt, voință și strădanie. Un alt aspect semnificativ, în viața Părintelui Teofil, era natura relației sale cu Dumnezeu. De pildă, părintele făcea excepție de la regula rugăciunii fără alte gânduri; el primea la rugăciune gândurile bune, dacă „îi venea să zică o poezie, i-o zicea lui Dumnezeu și după-aia întreba: «Doamne, așa-i că-i fain?». Se bucura din toate [...] Dar bucuria îi venea din bucuria lui Dumnezeu. Se bucura de Dumnezeu prin toate... De Dumnezeu din viața lui!” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*).

Ca pelerin la Mănăstirea Brâncoveanu, la Sâmbăta de Sus, oricine poate intra în chilia Părintelui Teofil – aceasta inspiră ordine, simplitate, firesc, sfințenie; acolo, un părinte din obște, apropiat al Părintelui Teofil, îndeamnă credincioșii să i se adreseze părintelui

și-i învață cum să se roage unui sfânt necanonizat: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, odihnește pe adorantul robul tău, Părintele Teofil”, iar apoi, „Părinte Teofil, dacă ai trecut înaintea lui Dumnezeu, roagă-te pentru mine, păcătosul!”

„Să am ca munte înalt inima curățită de patimi”

Părintele Teofil era un om înzestrat cu o bucurie dată de viața plină de Dumnezeu, de împlinirea de a fi avut totul, pentru că, așa cum zicea în tabere, a avut totul pentru că nu și-a dorit ce nu s-a putut. A slujit Mântuitorului în mănăstirea sa și în toate locurile în care l-a trimis Dumnezeu ca mărturisitor al lui Hristos, „Bucuria cea veșnică” (*Canonul Învierii*), și, așa cum îi scria Părintelui Iustin în 1996, a făcut-o „cu toată bucuria și cu toată nădejdea”, căci, spunea părintele, „important este să am ca munte înalt inima curățită de patimi, pentru că a zis Domnul Hristos «Feriți-vă de curățirea inimii, că aceia vor vedea pe Dumnezeu»”. Și, deși n-a avut ochi de lut care să poată pătrunde lumina cea din fiecare zi, Dumnezeu i-a dăruit ochi duhovnicești cu care s-a împărtășit de Lumina cea necreată, cea de necuprins cu alți ochi decât cei ai inimii curate. Dacă intuiția acestei vederi a părintelui nu-mi era așa de slabă atunci când eram elevă, poate așa fi avut îndrăzneala să-l întreb ce l-aș întreba acum... Dacă a văzut munți mutați din loc prin credință și dacă l-a văzut vreodată pe Dumnezeu zâmbindu-i. Cu siguranță le-a văzut pe amândouă, dar sunt curiosă cum ar răspunde părintele Teofil.

La zece ani de tabere pentru copii și adolescenți, o frumoasă întâlnire pentru voluntarii din ASCOR

Lorena-Anca Sacaliș

Anul 2014 a venit în ASCOR, după 10 ani de activitate, cu alte șase tabere de vară și de iarnă pentru copii și adolescenți, la care au participat peste 425 de școlari cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani. Pentru a asigura bunul mers al activităților propuse în program, a fost necesară prezența a aproximativ 50 de voluntari, membri ai Asociațiilor ASCOR (Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România) și ATCOR (Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși din România) Cluj-Napoca.

Pentru că nu este faptă fără răsplată, la fel ca în anii anteriori, zece participanți ai taberelor de adolescenți, îndrumați de Radu Copil, coordonatorul principal al acestor tabere de tineret, au organizat a treia ediție a întâlnirii voluntarilor. Pregătind diverse jocuri, sarcini de grup, surprize culinare și concursuri interactive pentru voluntarii deveniți, pentru o zi, participanți, adolescenții se apropie de bucuria, dar și de osteneala pe care organizarea unui astfel de eveniment le presupune.

Grupul celor zece adolescenți organizatori participă an de an în aceste tabere, dând, cu acest prilej, prinos de recunoștință și apreciere pentru strădania tinerilor din ASCOR care, în fiecare vacanță de vară și de iarnă, se străduiesc să le dăruiască din energia, creativitatea, talentul, timpul, prietenia și experiența lor de viață.

Timp de patru ore, adolescenții au coordonat un program educativ și recreativ cu sarcini de grup și jocuri de echipă, urmând modelul celor din tabere. Prin urmare, cei 30 de voluntari prezenți la întâlnire au avut de îndeplinit o serie de sarcini, precum cea de a face fotografii tematice cât mai creative, au trecut prin diverse probe, precum: mimă, cunoștințe generale, creativitate poetică, cunoștințe religioase, urmând ca, la final, să reunească unele indicii pentru a alcătui următorul citat duhovnicesc: „Măinile la muncă, mintea și inima la Dumnezeu!”.

Un alt moment deosebit al întâlnirii a fost acela când voluntarii și adolescenții au cântat împreună „La mulți ani!” pentru împlinirea a zece ani de desfășurare a taberelor de tineret, dorind organizatorilor să sporească numărul cu cel puțin încă zece ani de activitate.

Adolescenții mărturisesc că, prin participarea în organizarea unui asemenea eveniment, deprind experiența slujirii, prind curaj în arta culinară, ajung să aprecieze din plin voluntariatul din tabere și întorc o mică parte din darurile primite, fie sub formă de răvașe cu citate duhovnicești, jocuri, concursuri de cunoștințe religioase și cunoștințe generale, fie prin îmbrățișări calduroase, voie bună și multe zâmbete, oferite toate cu sinceritate celor ce, la rândul lor, la timpul convenit, au pus mână de la mână și „suflet de la suflet” pentru a aduce bucurie tinerilor care le poartă oarecum de grijă.

În ceea ce îi privește pe voluntari, aceștia se simt apreciați pentru munca depusă în tabere, văd rezultatele muncii lor chiar și în viața de zi cu zi a adolescenților și își întăresc dorința de a se implica din nou în acest tip de activitate voluntară - taberele misionare pentru copii și adolescenți.

Iată și câteva impresii ale adolescenților organizatori și ale voluntarilor prezenți la întâlnirea dedicată lor:

„Am fost pentru a doua oară implicată în organizarea întâlnirii voluntarilor din tabere. Cu o zi înainte de întâlnire, ne-am adunat cu toții cu multă voie bună să pregătim cele necesare. La întâlnire a fost o atmosferă frumoasă, mai ales pentru implicarea voluntarilor-participanți din ASCOR, care au încercat să imite atitudini ale copiilor participanți din tabără și totodată să îndeplinească sarcinile primite. Au fost ascultători, veseli, competitivi și foarte jucăuși. Consider că întâlnirea de anul acesta a fost una reușită, ceea ce s-a văzut mai ales la sfârșit, când toate feedback-urile au fost pozitive, lucru ce ne-a bucurat foarte mult pe noi, adolescenții-voluntari.” (Alexandra Maior - adolescent)

„Întâlnirea voluntarilor din tabere a fost un eveniment extrem de plăcut pentru mine, având ocazia de a participa pentru prima oară în calitate de organizator. A fost un prilej de reîntâlnire cu voluntarii care mi-au devenit prieteni și cu care am schimbat o mulțime de impresii. Totodată, m-am bucurat nespuse de mult, datorită faptului că am putut să văd cum se organizează o astfel de întrunire și care sunt pașii pe care trebuie să-i urmezi încât totul să iasă perfect și toți să se simtă bine.” (Tudor Daniel Podar - adolescent)

„Timpul petrecut alături de voluntari a fost pentru mine o amintire frumoasă, pe care nu aș putea să o uit. A fost o experiență specială să mă aflu în postura de voluntar, care constituie un rol important, cel de a ne asuma responsabilitatea. Mi-am dat seama cât de mult se străduiesc ei pentru noi an de an, în fiecare tabără. Sper că, la rândul nostru, le-am oferit voluntarilor ocazia de a-și trăi pentru o zi din nou copilăria.” (Krisztina Szollosi - adolescent)

„Întâlnirea a fost o transformare a amintirilor în trăire, un gest de maturitate și o dovadă de «creștere» a adolescenților. În cuvinte puține, a fost numai ce trebuie!” (Amalia Moldovan - voluntar)

„M-am bucurat că am fost împreună cu aproape toți voluntarii pe care i-am întâlnit și în tabere și ne-am implicat cu toții în activitățile diversificate pe care le-au organizat noii voluntari. Adolescenții au fost mai silitori față de anul trecut și au pregătit probe mai dificile, au îmbinat jocurile cu activitățile delicioase și abia aștept anul viitor să fac iar voluntariat în tabere și să particip la această întâlnire!” (Ovidia Molnar - voluntar)

„Anul acesta, am dat mai multă libertate adolescenților în pregătirile dedicate zilei voluntarilor, indicând doar

anumite categorii de activități care s-ar putea face pentru ei. Acest lucru a fost posibil deoarece adolescenții au deja experiență în organizarea Întâlnirii Voluntarilor, fiind la a treia ediție. Mulțumim doamnei Olga Mârneanu, care și-a pus din nou bucătăria și timpul în slujba adolescenților. De asemenea, îi mulțumim și Biancăi, care a coordonat eforturile culinare ale noilor bucătari, dar și pentru deliciosul tort aniversar. Nu uităm nici de prăjiturile pregătite și oferite de mama lui Tavi, care ne-a îndulcit agapa. Cele șase ore dedicate voluntarilor cred că sunt foarte importante pentru a le aminti că investiția lor în educația religioasă și morală a copiilor și adolescenților e prețioasă și bogată în roade duhovnicești. Mulțumim lui Dumnezeu pentru cei zece ani de tabere!” (Radu Copil - organizatorul întâlnirii și al taberelor).

Scurt pelerinaj la Prislop și participare la hramul comunei Pui din județul Hunedoara

Iulia Anamaria Mureșan

La sfârșit de octombrie, corul „Sfântul Lavrentie al Cernigovului”, format din membri ai ASCOR și ai comunității Bisericii Studenților din Cluj-Napoca, a răspuns invitației Părintelui Sebastian Vandalac, parohul bisericii din comuna Pui, județul Hunedoara. Corul a fost invitat pentru a împodobi cu cântări alese Liturgia de duminică, când în localitatea Pui a fost sărbătorit unul dintre hramurile bisericii și a satului – Sfântul Mucenic Dimitrie, izvorătorul de mir. Membrii corului „Sfântul Lavrentie al Cernigovului” cântă în stil slavon, dar în limba română, textele cântărilor fiind traduse de coordonatoarea grupului, Doina Costin.

Însă, până să ajungă la destinație, tinerii au poposit și la Mănăstirea Prislop, pentru a se închina la mormântul Părintelui Arsenie Boca. Deși era deja ora 19.00, numărul pelerinilor care așteptau să se închine era încă foarte mare. Se pare că glasul Părintelui Arsenie capătă tot mai mult răsunet în conștiința oamenilor. Părintele Sebastian, care slujește des la biserica Mănăstirii Prislop, ne-a relatat că se fac foarte multe minuni la mormântul Părintelui Arsenie. Recent, o mamă a mers să se închine împreună cu al ei copilăș nevăzător, în vârstă de 9 ani. L-a lăsat să stea puțin în fața mormântului și la scurt timp, copilul a îmbrățișat crucea, semn că își recăpătase vederea.

Odată ajunși în satul Pui, tinerii au fost impresionați de ospitalitatea cu care au fost omeniți, de bucuria cu care enoriașii i-au cazat în casele lor și de toată dragostea cu care au fost înconjurați. Uimitoare li s-a părut și frumusețea bisericii din comuna Pui – aspectul ei îngrijit, cuminența emanată de lumina candelor, pictura bizantină foarte frumos realizată, prezența iconografică atât a Sfinților din veacurile trecute, dar și a celor mai noi sfinți, ba chiar unii contemporani, precum Sfântul Efreem cel Nou, Sfântul Ierarh Nectarie, de asemenea reprezentări picturale ale marilor duhovnici ai României – Părintele Ilie Cleopa, Părintele Paisie Olaru, Părintele Arsenie Boca –, dar și a martirilor din temnițele comuniste, printre care și Valeriu Gafencu.

Părintele Sebastian le-a relatat tinerilor despre osteneala oamenilor din sat, care au contribuit cu drag la renovarea bisericii, în special a iconostasului și a picturii. Potrivit Părintelui Sebastian, credincioșii au dat dovadă de multă râvnă în timpul lucrărilor, muncind cot la cot și dând dovadă de promptitudine ori de câte ori a fost și este nevoie de ajutor.

La plecare, tinerii au mai fost surprinși de încă un gest frumos din partea locuitorilor din comuna Pui: fiecare dintre ei a primit câte un ghiveci de flori de la doamnele care se ocupă de sera satului. Pe drum s-au bucurat de minunatele picturi naturale realizate de Înșuși Ziditorul, precum și de cântările Vecerniei pe care corul le-a intonat în microbus.

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567